

KØBENHAVNS KOMMUNE

Socialforvaltningen

Center for Politik

NOTAT

**Bilag 3. Høringssvar til Københavns Kommunes handicappolitik
2018-2022**

13. december 2017

Sagsnr.
2017-0347188

Dokumentnr.
2017-0347188-4

Bernstorffsgade 17

1577 København V

EAN nummer
5798009683052

SOF Center for Politik

11. oktober 2017

Sagsnr.
2017-0334696

Dokumentnr.
2017-0334696-2

**Udkast til hørings svar –
Københavns Kommunes Handicappolitik 2018-2022**

Først vil vi takke for, at vi bliver hørt i sagen.

Overordnet set bifalder vi den i udkastet beskrevne politik, som vi betragter som overordentlig ambitiøs.

Som beskrevet henvender handicappolitikken sig til en mangfoldig gruppe af Københavnerne. Målgruppen er stor og mangfoldig, ja faktisk kan det ikke siges hvor stor den er, og det kan heller ikke nærmere defineres, hvem der hører til gruppen, og hvem der står udenfor.

Afhængig af definitionen på handicap ligger procenten vel på mellem 10 og 15 procent af befolkningen.

Behovet for støtte til denne gruppe er meget varierende og afhængig af en række forskelligartede faktorer. Men uanset dette faktum vil vi vurdere, at der skal sættes større fokus på handicappolitikken fremover, hvis målsætningerne skal opfyldes.

Blandt andet derfor er der god grund til at sætte fokus på realisering af politikken, hvor vi er helt enige i, at det er nødvendigt med et tværsektorielt samarbejde, hvor alle forvaltninger deltager aktivt.

I udmøntningen af handicappolitikken mener vi, at lokalsamfundet i høj grad kan bidrage til løsningen af flere opgaver. Det er ofte i lokalsamfundet der skabes fællesskaber og netværk, som også den handicappede kan nyde godt af. Det er også i lokalsamfundet man kan erkende og nedbryde mange af de barrierer den handicappede møder, det være sig fysiske som mentale barrierer.

I forbindelse med byudviklingen er det vigtigt at den handicappolitikken løbende tænkes ind i lokalplaner og andet som forandrer og udvikler byen. Det er i den forbindelse vigtigt, at lokalplaner og byggetilladelser m.v. screenes med henblik på, at eventuelle barrierer for handicappede nedbrydes.

Vi vil opfordre til, at man i udmøntningen af politikken i langt højere grad end hidtil, gør brug af lokaludvalgenes viden og kontakt med netværk og enkeltpersoner i bydelen.

Amager Øst Lokaludvalg

Jemtelandsgade 3, 4.
2300 København S

EAN nummer
5798009800275

Vi er overbeviste om, at vi med en fælles indsats kan føre de ambitiøse mål ud i livet, først og fremmest til stor gavn og glæde for den handicappede, men i lige så høj grad for resten af borgerne.

Med venlig hilsen

Ole Pedersen

Formand for Amager Øst Lokaludvalg

Bispebjerg
LOKALUDVALG

BIBLIOTEKET
Rentemestervej 76
2400 København NV
www.bispebjerglokaludvalg.kk.dk

side 1 / 2

Til Københavns Kommunes Socialforvaltning

Høring: Udkast til Københavns Kommunes Handicappolitik 2018-2022

12.11.2017

Bispebjerg Lokaludvalg takker for muligheden for at kommentere forslaget til Københavns Kommunes Handicappolitik 2018-2022. Høringssvaret har været drøftet i lokaludvalgets bymiljøudvalg, og er efterfølgende godkendt af formandskabet.

Dette er et emne, som generelt har Bispebjerg Lokaludvalgs store opmærksomhed. Lokaludvalget er derfor meget tilfreds med, at der tages initiativ til at udarbejde en politik på dette område.

Der er mange gode generelle intentioner i dette forslag, som det kan være svært at være uenig i. Det kan dog samtidig være en svaghed, hvis politik er for ukonkret til at kunne skabe forbedringer. Måske kunne forslaget strammes op på en række punkter:

- Lokaludvalget savner konkrete målbare *succeskriterier*. Eksempelvis kunne man med visionen (side 12) ”*derfor skal borgere med handicap via fysisk, psykisk og digital tilgængelighed have de samme muligheder for at påvirke samfundet*” nemt omsættes til succeskriterier, som siger noget om hvilken type fysisk tilgængelighed, der skal løftes og hvilken type digital tilgængelighed, som skal løftes. Først når dette er konkretiseret, kan andre forvaltninger (eks. TMF), når de håndterer spørgsmål om fysisk tilgængelighed, indgå i en reel drøftelse af, om det kan lade sig gøre.
- Herudover savnes bud på hvordan politikken *gøres operativ*. For at politikken kan realiseres, skal mange forvaltninger samarbejde om det fælles mål. Hvordan har man tænkt sig at involvere de forskellige forvaltninger og enheder og sikre, at alle føler ejerskab til politikken?
- Og hvad er *tidsperspektivet* på de forskellige mål?
- *Midler*: Hvilke indsatser kan igangsættes indenfor eksisterende budget, og hvilke kræver ekstrabevillinger?

Forslag til ændret formulering

I forbindelse med lokaludvalgets debat om handicappolitikken er tilgået et konkret forslag til ændring af formuleringen på side 5.

Det vedrører både spørgsmålet om, hvornår en funktionsnedsættelse bliver til et handicap og kommunens pligt til genoptræning af borgere, der har behov herfor som følge af sygdom.

Bispebjerg
LOKALUDVALG

BIBLIOTEKET
Rentemestervej 76
2400 København NV
www.bispebjerglokaludvalg.kk.dk

side 2 / 2

Disse to punkter foreslås mere udtrykkeligt fremhævet i forslaget til handicappolitik.

Følgende afsnit foreslås derfor omformuleret: *”Når københavnere lever med et handicap, skal dette altså ikke opfattes som definerende for deres person. Et handicap kommer først til udtryk i mødet med omgivelserne, og disse barrierer kan mindskes og nogle gange helt overkommes. På den måde sættes en borgers funktionsnedsættelse i baggrunden, og de andre sider af ens person kan stå forrest, altså ven, søster kollega, musiker, billist m.v.”*

Her vil det være en forbedring, som kommer til at harmonere med de internationale definitioner på funktionsnedsættelse og handicap, at man i stedet skriver:

Når københavnere lever med en funktionsnedsættelse, skal dette altså ikke opfattes som definerende for deres person. Funktionsnedsættelsen bliver først til et handicap i mødet med omgivelserne, og hvor barrierer mindskes, opstår der mindre grad af handicap. På den måde sættes en borgers funktionsnedsættelse i baggrunden, og de andre sider af ens person kan stå forrest, altså ven, søster kollega, musiker, billist m.v.

Funktionsnedsættelser er ikke nødvendigvis konstante for den ramte person. I nogle tilfælde kan fagligt tilpasset træning mindske funktionsnedsættelsen, i andre tilfælde kræves vedligeholdelsestræning med faglig assistance eller selvtræning for at hindre øget funktionsnedsættelse. Det er vigtigt, at borgere med funktionsnedsættelse får faglig vurdering og tilbydes fagligt relevante tiltag såsom genoptræning eller hjælpemidler. Netop dette kan være forudsætningen for, at borgeren selv og pårørende forstår, hvordan funktionsnedsættelsen kan kompenseres bedst muligt, og hvordan de nære omgivelser i hjem, skole, arbejdsplads kan indrettes, så funktionsnedsættelsen gør borgeren mindst muligt handicappet.

Med venlig hilsen

Alex Heick
Formand for
Bispebjerg Lokaludvalg

Socialforvaltningen
Center for Politik
Att. Lea Ravn-Mortensen

15-11-2017

Sagsnr.
2017-0340244

Dokumentnr.
2017-0340244-2

Vedrørende svar på høring vedr. udkast til Københavns Kommunes handicappolitik 2018-2022

Socialforvaltningen har fremsendt udkast til Københavns Kommunes handicappolitik 2018-2022, som godkendt af Socialudvalget d. 20. september 2017, i høring hos en række parter, herunder Borgerrådgiveren.

Borgerrepræsentationen besluttede i december 2006 at udvide Borgerrådgiverens kompetence pr. 1. januar 2017 til at omfatte undersøgelser af egen drift og har siden udbygget dette med særlige opgaver i forhold til inklusion og diskrimination. Borgerrådgiveren varetager således bl.a. en kommunal diskriminations-hotline, gennemfører tilgængeligheds-inspektioner og sidder med i kommunens Board for Mangfoldighed og Medborgerskab. Hovedindsatsen fokuserer på ”de indre linjer” i kommunens administration og forvaltning, idet det er erfaringen, at det navnlig er her, at det er muligt at udvise rettidig omhu og bidrage med input til en bredere kommunal indsats, herunder i forhold til inklusion af borgere med handicap. Derfor har Borgerrådgiveren også et løbende samarbejde og dialog med både lokalt forankrede og – i et vist omfang - nationale handicaporganisationer, samt dialog med kommunens Handicapråd, der eksempelvis inviteres til at bidrage med input ved relevante inspektioner og undersøgelser.

Hovedindsatsen og de væsentligste resultater ligger dog omkring at sikre at inklusion af handicappede og andre grupper med særlige behov indgår som en naturlig del af den øvrige kommunale indsats, samt på at sikre at de kommunale opgaver i relation til disse grupper løses på en god og hensigtsmæssig måde.

Borgerrådgiveren værdsætter på den baggrund at blive hørt i forbindelse med fastlæggelsen af Københavns Kommunes Handicappolitik 2018-2022. Borgerrådgiveren kan i den anledning bemærke følgende:

Indledningsvist finder Borgerrådgiveren det positivt og vigtigt, at det allerede i forordet slås fast, at ”handicappolitikken er... en politik for hele København.” samt at borgere med handicap omtales som en mangfoldighed og ressource. Borgerrådgiveren har noteret sig, at dette tema går igen i hele handicappolitikken, og at der i forlængelse deraf

Borgerrådgiveren

Vester Voldgade 2A
1552 København V

Telefon
33 66 14 00

E-mail
borgerraadgiveren@kk.dk

EAN nummer
5798009800053

lægges vægt på både at understøtte gruppen af handicappedes muligheder for aktiv og deltagende livsførelse som aktive borgere i kommunen. Borgerrådgiveren er enig i, at indsatsen for personer med handicap er en naturlig faktor i alle relevante sammenhænge og bør som udgangspunkt ske der hvor opgaverne i øvrigt løses.

I forhold til visioner og rammer vedrørende handicappolitikken finder Borgerrådgiveren ligeledes den brede og inkluderende tilgang i hele processen fra forberedelse og afklaring til konkret udformning og implementering positiv og rigtig. Særligt i forhold til det på udkastets s. 5 anførte bemærkninger om at handicappolitikken hviler på "det til enhver tid gældende lovgrundlag" kan Borgerrådgiveren oplyse, at dette felt i sagens natur står særlig stærkt i Borgerrådgiverens løbende konsultative bistand og øvrige formidlingsmæssige indsats i forhold til kommunens administration og forvaltning. Gældende ret er således en vigtig del af Borgerrådgiverens vurderingsgrundlag og er også et felt, hvor Borgerrådgiveren er i løbende dialog med relevante kommunale aktører.

Det anføres på udkastets s. 6, at "Handicappolitikken sætter den fælles retning for handicapområdet i hele Københavns Kommune og er et udtryk for et forpligtende samarbejde mellem alle kommunens forvaltninger." Det fremgår i forlængelse deraf videre at "Samtidig er det centralt, at handicappolitikken bliver en integreret del af kommunens øvrige arbejde og service til borgerne."

Borgerrådgiveren finder det positivt, at handicappolitikken på den måde formuleres som en fælles tværgående ærinde, og finder det også værdifuldt, at der vil blive gjort midtvejsstatus i forhold til en vurdering af, hvorvidt og hvordan målsætningerne indfris. En sådan evaluering kan eksempelvis sikre udbredelse af gode såvel som mindre gode erfaringer med henblik på at fokusere indsatsen på tiltag, som har evidensbaseret positiv effekt. Dette kan f.eks. være relevant i forhold til de tiltag, der omtales i forhold til at understøtte borgernes mulighed for at leve "Det gode liv" jf. udkastets s. 8-10. Særligt vedrørende "Velfærdsteknologi" kan erfaringsopsamling sikre, at sådanne løsninger først anskaffes og implementeres når brugerne oplever dem som tilstrækkeligt færdigudviklede, idet der ellers er risiko for frustration hos brugerne og kommunalt ressourcepild når ufærdige løsninger ibrugtages.

Erfaringsopsamling i forhold til handicappolitikken tekstafsnit om "Deltagelse" på udkastets s. 11-13 er også relevant, særligt i forhold til det der omtales som mulighed for "demokratisk deltagelse". Det er dog Borgerrådgiverens erfaring, at den anførte overskrift "Deltagelse i egen sag og udvikling af handicapområdet" ofte vil have et mere specifikt fokus på den del af den kommunale forvaltning, der i særlig grad varetager sagsbehandling af konkret daglig betydning for grup-

pen af borgere med handicap og disses pårørende. Borgerrådgiveren finder her, at de anførte formuleringer vedrørende det allerede eksisterende samarbejde med ”Handicaprådet, centerråd, forældreråd m.fl.” også bør opsamle og operationalisere indkomne tilbagemeldinger vedrørende relevante enheders (herunder eksempelvis Borgercenter Handicaps) sagsbehandling og øvrige opgavevaretagelse. Det er Borgerrådgiverens erfaring, at der her ligger en vigtig kilde til optimering af indsatsen med henblik på løft af servicen til borgerne.

I forhold til det anførte vedrørende ”Tilgængelighed” (udkastets s. 12) kan det til forvaltningens orientering oplyses, at Borgerrådgiveren som led i egen-drift-undersøgelserne gennemfører inspektioner af tilgængelighed, herunder både fysisk og anden form for tilgængelighed (eksempelvis i forhold til grupper med kommunikative udfordringer), og i den forbindelse samarbejder med repræsentanter fra relevante brugergrupper. Borgerrådgiveren er enig i at tendensen går mod bedre tilgængelighed, men også i at der fortsat resterer væsentlige udfordringer.

Den eksemplificering af sektoransvarlighedsprincippet, der i nogen grad synes at udgøre den røde tråd i det fremsendte er særlig tydelig i afsnittet om ”Skole, uddannelse og beskæftigelse” (udkastets s. 14-16), hvor den inkluderende indsats i henholdsvis uddannelsessektoren og i forhold til beskæftigelse er godt beskrevet. Borgerrådgiveren er enig i, at den inkluderende indsats i forhold til handicappede (såvel som andre grupper for hvem inklusion er relevant) i udgangspunktet bør ske de steder, hvor opgaveløsningen i øvrigt varetages. Det er således positivt, at udkastet lægger op til at sikre flere med handicap skolegang, uddannelse og i forlængelse deraf beskæftigelse.

Sektoransvarlighedsprincippet bør dog efter Borgerrådgiverens opfattelse ses i sammenhæng med ønsket om at kommunen som samlet myndighed tilstræber at levere en sammenhængende og koordineret indsats, der tager udgangspunkt i den enkelte borgers behov og muligheder. Der er eksempelvis en nær sammenhæng mellem beskrivelsen af en given borgers behov og forudsætninger, tilrettelæggelsen af uddannelse og støtte dertil, afklaringen af beskæftigelsesmuligheder (og eventuelt behov for særlige foranstaltninger i den forbindelse) og så den bredere hjælp, som ofte vil være en forudsætning for at borgeren overhovedet kan benytte disse muligheder.

Borgerrådgiveren oplever således løbende eksempler på, at udfordringer i forhold til sagsbehandlingen i en del af kommunen har konsekvenser for andre dele af indsatsen. Dette gælder i udpræget grad for denne borgergruppe, der ofte kan være særlig udsat, hvis håndtering af borgers udfordringer konkret går i stå eller på anden måde ikke sker som det ideelt burde være tilfældet. En handicappet borger kan eksempelvis miste sin – ellers hårdt tilkæmpede – tilknytning til ar-

bejdsmarkedet som konsekvens af at sagsbehandlingen vedrørende nødvendige hjælpemidler (uden særlig jobfunktion) strander andetsteds i kommunen, fordi nødvendig personlig og praktisk bistand i hjemmet ikke er bevilget rettidigt eller som konsekvens af at økonomiske forhold ikke håndteres tilstrækkelig hurtigt.

I sådanne tilfælde er det desværre ikke sjældent tilfældet, at ansvarsfordelingen er uklar, og at enhederne ikke får løst de konkrete problemer, men snarere henviser borgeren til selv at søge tingene løst andetsteds i kommunen. Sektoransvarlighed forudsætter med andre ord en ret klar ansvarsfordeling såvel som sikring af gode samarbejdsrelationer mellem enheder med overlappende ansvarsområder. Det er endvidere en klar forudsætning, at kommunen som samlet myndighed forstår at koordinationsudfordringer er kommunens, ikke borgerens, opgave at håndtere og løse. Og at ansvaret for manglende løsning deraf ligger hos forvaltningen.

En mere præcis beskrivelse af denne og beslægtede problemstillinger kunne efter Borgerrådgiverens opfattelse løse en gentagen og væsentlig udfordring for at sikre bl.a. borgere med handicap en helhedsorienteret, sammenhængende og koordineret indsats, hvilket desværre langt fra altid er tilfældet i dag.

Derfor kan beskrivelsen af sektoransvarlighedsprincippet i praksis efter Borgerrådgiverens opfattelse med fordel suppleres af en beskrivelse af den kommunale ansvarsfordeling samt af målsætninger og praktiske redskaber vedrørende klar ansvarsfordeling, samt hvordan samarbejdet skal fungere når enheder i kommunen har snitflader i forhold til at løse en given problemstilling vedrørende en handicappet borger. Uden en beskrivelse af, hvordan sådanne udfordringer håndteres, vil der fortsat være en latent risiko for at problemer ikke håndteres hensigtsmæssigt og sammenhængende, og dermed også en risiko for spild af såvel borgerens som kommunens ressourcer.

En sådan tværgående opgave er i sagens natur vanskelig at placere entydigt. En løs indikation på, hvor i hvert fald ansvaret for at opgaven håndteres hensigtsmæssigt må udgå fra, kan være hvilken enhed, der har det primære ansvar for håndtering af en given gruppe. For uanset at sektoransvarlighed indebærer at opgaver med naturlig tilknytning til et givent område (være det sig trafik, undervisning eller beskæftigelse etc.) løses i ”resort-enheden”, så refterer der et mere overordnet ansvar for at sikre, at enkelt-delene i forvaltningen tilsammen danner en helhed.

Borgerrådgiveren finder således, at handicappolitikken 2018-2022 med fordel kan udbygges med en form for rammebeskrivelse af hvor i kommunen hovedansvaret for den omtalte gruppe og navnlig for at

opgavehåndteringen for denne fungerer i det daglige helt konkret er placeret?

Afslutningsvist kan det tilføjes, at Borgerrådgiveren gerne bistår med en mere målrettet afklaring af problemfelter og forslag til løft af borgerservicen for gruppen af borgere med handicap. Borgerrådgiveren kan i den forbindelse oplyse, at Socialudvalget tidligere har efterspurgt og derfor modtaget en redegørelse vedrørende nogle specifikke udfordringer, der navnlig fyldte meget for gruppen af forældre til børn med handicap. Borgerrådgiveren må konstatere, at der fortsat er væsentlige udfordringer for gruppen af borgere med handicap, både i forhold til den bredere koordinering mellem kommunale enheder og i forhold til selve sagsbehandlingen i dele af den enhed, der er den primære kommunale varetager af handicapområdet. Disse udfordringer er en væsentlig del af det samlede billede og handicappolitikken bør derfor også fokusere på at få løst disse forhold hensigtsmæssigt.

Borgerrådgiveren finder således det samlede udkast til handicappolitik 2018-2022 formår at få mange væsentlige forhold med og udgør et godt udgangspunkt for en bred forankring af indsatsen i hele den kommunale forvaltning. Borgerrådgiveren finder dog, at udkastet med fordel kan udbygges på de oven for beskrevne punkter således at sektoransvarlighedsprincippet suppleres med afklaring af relevante snitflader og samarbejdsrelationer samt afklaring af hvor i kommunen det overordnede ansvar for området og for koordinering af opgaveløsningen er placeret.

Med venlig hilsen

Johan Busse
Borgerrådgiver

4. Høring om Københavns Kommunes handicappolitik 2018-2022 (2017-0339482)

Bilag

- 1. Høringsudkast til Københavns Kommunes handicappolitik 2018-2022

Københavns Kommunes Handicappolitik udløber ved udgangen af 2017. Børne- og Ungdomsudvalget skal derfor tage stilling til Socialudvalgets udkast til ny handicappolitik for Københavns Kommune for perioden 2018-2022, som er sendt i høring i kommunens øvrige udvalg samt i Handicaprådet, Danske Handicaporganisationer København, Forældrerådet, Centerrådet og Ældrerådet.

Sagsfremstilling

Indstilling

Børne- og Ungdomsforvaltningen indstiller til Børne- og Ungdomsudvalget,

1. at udvalget godkender indstillingen som udvalgets høringssvar til Socialudvalgets udkast til Københavns Kommunes ny handicappolitik for perioden 2018-2022.

Problemstilling

Borgerrepræsentationen vedtog den 27. januar 2011 Københavns Kommunes Handicappolitik for perioden 2011-2017. Den 20. september 2017 blev udkast til ny handicappolitik behandlet på Socialudvalgets møde.

Udkastet til den ny handicappolitik for Københavns Kommune gældende for perioden 2018-2022 er udarbejdet af Socialforvaltningen i samarbejde med kommunens øvrige forvaltninger. Kommunens forvaltninger har bidraget med input og inspiration til den ny handicappolitik.

I forbindelse med udarbejdelsen af den ny handicappolitik har Socialforvaltningen afholdt to workshops, som har været åbne for alle, hvor borgere med handicap, pårørende, politikere og medarbejdere fra de forskellige forvaltninger har drøftet handicapområdet. Indholdet til den ny handicappolitik er ligeledes blevet drøftet i Borgercenter Handicap, Ungepanelet, Centerrådet og Forældrerådet under Borgercenter Handicap samt i centerfællesskaberne gennem eksisterende fora – dvs. lokale centerråd, forældreråd samt venskabsforeninger.

Løsning

Københavns Kommune har allerede flere gode initiativer og tilbud til borgere med handicap, som skal fortsættes og videreudvikles. Den nye handicappolitik skal derfor bygge videre på den forrige handicappolitik og sætte rammen for den faglige udvikling på handicapområdet. Politikens formål er, at angive den overordnede retning for kommunens arbejde med at sikre mulighed for at københavnere med handicap kan leve et selvstændigt liv med høj livskvalitet.

Temaer og visioner

Børne- og Ungdomsforvaltningen finder, at visionen med handicappolitikken og opdelingen i de fire temaer: *Det gode liv, Deltagelse, Skole, uddannelse og beskæftigelse* samt *Netværk* giver god mening. Børne- og Ungdomsforvaltningen finder dog, at indsatser, der vedrører børne- og ungdomsårene, bør fremstå tydeligere i den endelige udgave af handicappolitikken.

Den ny handicappolitiks fire temaer skal beskrive visionerne for, hvordan Københavns Kommune kan bidrage til, at københavnere med handicap kan opnå de samme muligheder som andre københavnere.

- *Det gode liv* har fokus på livskvalitet og beskriver kommunens vision om, at skabe mulighed for at borgere med handicap kan støttes i at vælge selv og blive så selvhjulpne og selvstændige som muligt.
- *Deltagelse* beskriver kommunens vision for, at borgere med handicap kan deltage i fællesskaber samt i beslutninger vedrørende eget liv, herunder deltagelse i daginstitutioner, skoler og andre uddannelsesinstitutioner, foreningslivet mv. Tilgængelighed i byens rum er ligeledes beskrevet her.
- *Skole, uddannelse og beskæftigelse* beskriver visionen om at skabe rummelige og varierede tilbud til skolebørn, uddannelsessøgende samt voksne i den arbejdsduelige alder, så der kan skabes meningsfulde tilbud til alle borgere uanset graden af borgerens handicap.
- *Netværk* beskriver visionen om at sikre, at borgere med handicap kan undgå isolation og opretholde et liv med mulighed for at være en del af et socialt fællesskab - herunder at vedligeholde og bevare relationer til familie og venner samt få mulighed for at være en del af andre former for sociale sammenhænge.

Rammen for den ny handicappolitik bygger på tre grundprincipper:

- For det første; at sikre at borgere med handicap kan leve et så selvstændigt liv som muligt, hvorfor der skal sættes ind med habiliterende og rehabiliterende indsatser, så

borgeren opnår en så høj selvstændighed og mulighed for deltagelse i samfundet som muligt.

- For det andet; at handicappolitikken hviler på det til enhver tid gældende lovgrundlag samt på FN's handicapkonvention.
- For det tredje; at handicappolitikken funderes i viden og erfaringer fra tidligere handicappolitikker om, hvad der virker og samtidig er åben for at afprøve nye metoder.

Det fremgår endvidere af udkastet, at drøftelser vedr. handicappolitikken skal indgå som en del af Københavns Kommunes Handicapråds årlige møder med de politiske udvalg med henblik på at drøfte status samt implementeringen af politikken og de konkrete initiativer. Handicappolitikken skal desuden følges op af implementeringsplaner, der godkendes af fagudvalgene.

Forslag til hørings svar fra Børne- og Ungdomsudvalget

Børne- og Ungdomsudvalget kan tilslutte sig handicappolitikken temaer og grundprincipper og finder, at de er relevante i forhold til at beskrive kommunens overordnede visioner.

Handicapperspektivet indgår implicit som en del af de af Børne- og Ungdomsudvalgets beslutninger, der berører borgere med handicap. Det er derfor relevant at følge op på beslutninger af særlig betydning for borgere med handicap på Børne- og Ungdomsudvalgets årlige møde med Handicaprådet.

Børne- og Ungdomsudvalget hæfter sig særligt ved udvalgets ressortområde i forbindelse med de beskrevne temaer og bemærker, at indsatserne indenfor flere af temaerne bør stå skarpere i forhold til de vigtige børne- og ungdomsår. Herunder vigtigheden af at skabe de rette rammer for børn- og unges deltagelse i forbindelse med tilbud til børn og unge, da deltagelse i børne- og ungefællesskaber er afgørende for børn og unges motivation, trivsel og faglige resultater. Det bør derfor fremgå tydeligt under temaet *Deltagelse*, at deltagelse for børn og unge drejer sig om, at kunne udvikle sig og være en del af et fællesskab med børn, unge og voksne gennem forskellige former for arrangementer i både dagtilbud, fritidstilbud og skoler. Og ikke som det aktuelt fremstår under temaet, at det handler om deltagelse i fester i fritidstilbud.

Børne- og Ungdomsudvalget hæfter sig endvidere ved, at den tidlige indsats i form af indsats for børn med handicap i førskolealderen bør fremstå væsentligt tydeligere. Temaet om *Skole, uddannelse og beskæftigelse* bør udvides til at kaldes *Dagtilbud, skole, uddannelse og beskæftigelse* og tilføjes et afsnit om vigtigheden af, at børn med handicap i førskolealderen tilbydes dagtilbud, der skaber grobund for udvikling og trivsel, sikrer de rette rammer og dermed øger barnets chancelighed.

Børne- og Ungdomsudvalget finder endvidere, at temaet om *Skole, uddannelse og beskæftigelse* bør strammes op, således at der i højere grad er fokus på at beskrive, at indsatserne har til formål at skabe udviklingsmuligheder og derved øge livskvaliteten for borgere med handicap, hvilket harmonerer med fx folkeskoleloven og handicapkonventionen - frem for at være beskrevet som rart og spændende for dem at være en del af en klasse eller et studiemiljø.

Økonomi

Indstillingen har ingen økonomiske konsekvenser

Videre proces

Bemærkninger fra høringsperioden indarbejdes i handicappolitikken forud for Socialudvalgets behandling af politikken i december 2017. Efterfølgende forventes handicappolitikken forelagt Borgerrepræsentationen primo 2018.

Tobias Børner Stax / Mette Seneca Kløve

<https://www.kk.dk/indhold/borne-og-ungdomsudvalgets-modemateriale/08112017/edoc-agenda/99ccadd9-c58c-4dcb-aa71-c32d465a2f1e/afacad0f-22f5-4a73-a1e9-1c10b5d61b7e>

Københavns Kommunes Handicappolitik 2018-2022

– kommentarer fra CAS' centerråds pårørendemedlemmer

Centerrådet i CAS (Center for Autisme og Specialpædagogik) repræsenterer de 198 handicappede borgere i CAS' 7 botilbud med døgninddækning, 10 dagtilbud og 1 aftentilbud. Det er voksne borgere med nedsat funktionsevne og/eller psykiatriske tillægsdiagnoser. Borgerne befinder sig i mange forskellige faser i livet og har meget forskellige behov: De er i alderen 18 til 82 år, har som regel flere handicaps (herunder har mange en autismediagnose) og er helt afhængige af massiv og faglig kompetent støtte i deres liv for overhovedet at kunne fungere, for slet ikke at tale om at deltage i socialt samvær (deltagelse, netværk, meningsfuld beskæftigelse, aktivitet mv.).

Centerrådets pårørendemedlemmer har med stor interesse læst og diskuteret Københavns Kommunes Handicappolitik 2018-2022 (i det følgende "handicappolitikken") og har de følgende kommentarer til den.

Som repræsentanter for de handicappede borgere værdsætter centerrådets pårørendemedlemmer den gode vilje og hensigt der ligger bag. Vi støtter i allerhøjeste grad visionen om at borgerne skal støttes til at kunne leve et liv med høj livskvalitet, og dermed få "Det gode liv", der her er udpeget som det første tema. Men vi kan som pårørende også mærke, at dette liv er blevet stadig mere presset, og mange steder er mere uværdigt end godt.

Ressourcerne til den enkelte borger skal mindst fastholdes

Vi har som pårørende år for år mærket nedskæringer i hjælpen og støtten til disse borgere, så den nu er på et niveau, hvor deres mulighed for et værdigt liv er stærkt reduceret. Det er derfor vigtigt at ressourcerne til den enkelte borger ikke beskæres yderligere (med mindre der er faglige grunde til det), at fagligheden hos personalet styrkes – så de får de bedste muligheder for at hjælpe disse borgere med komplicerede og belastende handicaps – og at personalets tid flyttes fra administration og rapportering til direkte tilstedeværelse hos borgeren.

Alt arbejde for de handicappede skal tage udgangspunkt i hver enkelt handicappedes prioriterede behov

Selv med uændrede ressourcer til den enkelte, er støtten i dag mangelfuld når det gode liv skal realiseres. Derfor er det ekstra vigtigt, at de begrænsede ressourcer bruges målrettet på at støtte de *prioriterede behov i den enkeltes liv*. Og hver handicappede borger bør kunne forvente, at alle omkring borgeren – pædagoger, pårørende, sundhedspersonale, socialrådgiver, forvaltning, ... - arbejder sammen og i samme retning på at lægge indsatsen der, hvor det betyder mest for at opfylde borgerens prioriterede behov.

Handicappede borgere i København har meget forskellige handicaps, forudsætninger og livssituation og centerrådet mener derfor ikke, at det giver mening at udnævne 3 tværgående, fælles "ovenfra-ned" temaer (udover det overordnede "Det gode liv") som pejlemærker for de næste 4 års arbejde. En politik vil (og skal) være retningsgiver for og prioritering af de næste års arbejde, og vi mener ikke, at sådanne temaer for den

enkelte handicappede borger vil være den bedste måde at fokusere de ressourcer der findes. For nogle handicappede borgere vil disse temaer betyde meget for deres livskvalitet, for andre vil det næppe gøre den store forskel, og for atter andre vil det betyde en nedprioritering af indsatser, der virkelig ville kunne gøre en forskel.

Handicappolitikken skal sætte retningen med en tydelig "nedefra-op"-politik

Mellem linjerne i handicappolitikken kan læses et ønske om at tage udgangspunkt i de handicappede borgere og ingen kan være uenig i det. Men der er behov for at det formuleres eksplicit i handicappolitikken, så det vil blive brugt som rettesnor i den efterfølgende implementering.

Centerrådet foreslår, at **handicappolitikken meget klart og tydeligt skriver**, at

1. Alt arbejde for de handicappede skal tage udgangspunkt i hver enkelt handicappedes prioriterede behov.
2. Den enkelte handicappede skal tildeles ressourcer mindst på sit nuværende niveau.
3. Personalets kompetencer indenfor dette handicapområde skal styrkes, og væsentlige dele af deres arbejdstid flyttes fra administration og rapportering til direkte borgerkontakt.

Det vil kunne give markant bedre muligheder for at realisere "det gode liv" for den enkelte, og som **målepunkter i midtvejsrapporten** vil vi derfor foreslå at

1. Der er udarbejdet en individuel behovsprofil for hver enkelt handicappede borger
2. Det daglige arbejde og ændringer i den handicappede borgers rammer tager altid udgangspunkt i borgerens behovsprofil.
3. Personaleressourcer er flyttet fra dokumentation og administrativt arbejde til direkte borgerkontakt.
4. Personalets faglige indsigt i den enkelte borgers handicap er styrket.

Med venlig hilsen

CAS centerråd

Karsten Tanggaard, centerrådsformand

Til Socialforvaltningen

16. november 2017

Sagsnr.
2017-0360361

Dokumentnr.
2017-0360361-2

Dialogforums hørings svar til Københavns Kommunes handicappolitik 2018-2022

Dialogforum påskønner muligheden for at blive inddraget i udarbejdelsen af Københavns Kommunes handicappolitik for 2018-2022 og takker for det fremsendte høringsmateriale.

Dialogforum har noteret sig, at Københavns Kommunes handicappolitik for 2018-2022 ikke direkte omhandler borgere med sindslidelse. Da borgere med handicap imidlertid også kan være sindslidende, er Dialogforum af den opfattelse, at det alligevel giver mening at indtænke et sindslidelsesperspektiv i handicappolitikken.

Bemærkninger til Københavns Kommunes handicappolitik 2018-2022

Dialogforum har også noteret sig, at handicappolitikken 2018-2022 ikke har en målgruppebeskrivelse. I stedet fremgår det af introduktionen, at politikken omhandler alle borgere med fysiske og psykiske handicap. Begreberne udrulles dog ikke yderligere. Dialogforum vil hertil bemærke, at der derfor let kan opstå gråzoner i forhold til og tvivl om, hvem handicappolitikken reelt omhandler. Denne tvivl forstærkes af, at Københavns Kommune fremhæver FNs handicapkonvention som regningsgivende og rammesættende for handicappolitik 2018-2022. FNs handicapkonvention inddrager nemlig sindslidelser i dens definition af handicap. På baggrund heraf vil Dialogforum grundlæggende opfordre Københavns Kommune til at konkretisere definitionen af handicap – eventuelt i en målgruppebeskrivelse – og derved præcisere hvem politikken omhandler.

Vedr. Vision for fremtidens handicappolitik og Realisering af politikken

Dialogforum bifalder opsætningen i fire overordnede temaer, hvilket gør handicappolitikken læse- og brugervenlig. De fire temaer kommer godt rundt om flere af de centrale problemstillinger, som også brugerne af Københavns Kommunes socialpsykiatri oplever, herunder ift. uddannelse, beskæftigelse og opfattelsen af at et liv i isolation og ensomhed.

Borgere med handicap har ofte mere end én indgang til kommunen. Derfor billiger Dialogforum handicappolitikens ambition om et forpligtigende samarbejde mellem kommunens forskellige forvaltninger.

CfP - Bernstorffsgade

Bernstorffsgade 17
1577 København V

EAN nummer
5798009683052

Vedr. Det gode liv

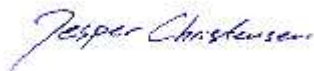
Borgere med handicap har – ligesom sindslidende borgere – generelt et dårligere helbred end den øvrige befolkning. Det kan imidlertid ofte være forbundet med store udfordringer for borgere med handicap at benytte de kommunale sundhedstilbud. Dialogforum opfordrer derfor Københavns Kommune til at sikre, at handicappolitikken grundlæggende understøtter kommunen i at arbejde opsøgende ift. at nå ud til borgere med handicap og indfri ambitionen om, at et sundt liv skal være tilgængeligt for alle.

Sindslidende borgere har ofte en opfattelse af at leve et liv i ensomhed og isolation. Samme kan gøre sig gældende for borgere med handicap i almindelighed. Handicappolitikken bør derfor i højere grad adressere det forhold, at et handicap kan vanskeliggøre både indgåelse og fastholdelse af sociale relationer.

Vedr. Netværk – små og store fællesskaber

Dialogforum støtter op om initiativer, der understøtter og aktiverer det nære netværk omkring borgere med handicap. Dog vil Dialogforum også advare imod at inddrage pårørende i en sådan grad, at de kommer til at opleve sig som egentlige behandlere.

Med venlig hilsen

Jesper Christensen

Hørings svar til Udkast til Københavns Kommunes Handicappolitik 2018-2022

Fra:

Linda Lundgaard Andersen, mor til Rud (18 år)

Karsten Bagge, far til Elvin (8 år)

Pernille Baungaard, mor til Siri (20 år)

Mogens Fosgerau, far til Johannes (19 år)

Rie Gravesen, mor til Jon (16 år)

Stinne Gråkilde, mor til Alberte (22 år)

Helle Ingstrup, mor til Gustav (17 år)

Thomas Jyde, far til Emilie (14 år)

Peder Møller, far til Arthur (6 år)

Ulla Hovgaard Ramlau, mor til Joachim (15 år) og Carl August (17 år)

Nina Refstrup, mor til William (17 år)

Berit Welleberg, mor til Olivia (17 år) og Amalie (19 år)

Peter Westh, far til Sara (14 år)

Vi er en gruppe forældre til børn – og unge voksne – med mange forskellige handicap. Vi vil gerne bidrage med vores perspektiv på Københavns Kommunes handicappolitik.

Vi savner konkrete mål

Umiddelbart er der meget få ting i udkastet til handicappolitik, man kan være uenig i. Ja, selvfølgelig skal vores børn også have så gode og selvstændige liv som muligt. Ja, selvfølgelig skal de have lige adgang til deltagelse i alle aspekter af samfundslivet. Ja, selvfølgelig skal de i skole, have en uddannelse - og senere også gerne i beskæftigelse, i det omfang deres handicap tillader det. Og ja, selvfølgelig er de, som alle andre mennesker, afhængige af et socialt netværk.

Det er fine, overordnede værdier. Problemet er, at de ikke er udmøntet i konkrete målsætninger.

Vi er godt klar over at handicappolitikken er et overordnet styringsdokument, som tænkes udmøntet ude i kommunens enkelte udvalg og forvaltninger, hvorfor der er grænser for, hvor detaljeret politikken kan blive.

Men der lægges op til, at handicappolitikken skal evalueres – både midtvejs i 2020, og når den udløber i 2022. Da skal politikere, forvaltning og borgere i skøn samdrægtighed drøfte "hvor langt vi er nået"? Hvordan skal det kunne lade sig gøre, hvis der ikke er nogen konkrete pejlemærker, men kun luftige visioner?

Vi kommer i det følgende med en række bud på konkrete, politiske målsætninger for de næste fire år, som faktisk vil kunne evalueres - men de vil selvfølgelig skulle specificeres yderligere. For de flestes vedkommende udelukker de ikke de mål, som allerede er formuleret i politikudkastet.

Det hedder i udkastet:

"Derfor er det alle forvaltningers opgave hver især at sørge for, at politikken ambitioner indarbejdes i eksisterende og fremtidige initiativer, der hvor det er relevant." (s. 6)

Vi vil foreslå, at det her specificeres at de enkelte forvaltninger skal formulere konkrete, målbare mål for, hvordan handicappolitikken skal implementeres, og at der fastsættes en tidsfrist for, hvornår disse mål skal foreligge. Det er dog også ekstremt væsentligt at være opmærksom på, at de allerstørste udfordringer formentlig ligger i grænsefladerne mellem forvaltningerne. Der er derfor forudsigeligt hvad der vil ske, hvis det overlades til de enkelte forvaltninger alene.

Endelig vil vi foreslå, at politikken først sættes til afstemning efter det nært forestående kommunalvalg. Det rigtigste må være at det er den samme borgerrepræsentation der vedtager politikken, som sidenhen skal have det politiske ansvar for at føre den ud i livet og evaluere den.

Vi savner prioriteringer

"Handicapområdet udvikler sig hele tiden, og nye udfordringer kræver nye løsninger. Vi skal derfor altid have et kritisk fokus på, om vores indsatser kan blive bedre, og om vi når vores ambitioner." (s. 4)

At handicapområdet udvikler sig er sandt – men ikke inden for en 4-årig tidshorisont! Så hurtigt går udviklingen overhovedet ikke. Det er på langt de fleste parametre muligt at forudse ret præcist, hvilke udfordringer der vil opstå inden for de næste fire år. Det er for eksempel 100% forudsigeligt hvor mange unge med handicap der vil fylde 18. Alligevel synes det at komme som en overraskelse hver gang.

De mange "ny udfordringer" kommer jo i virkeligheden et andet sted fra. Det nævnes kun en enkelt gang (på side 17), men træder alligevel tydeligt frem mellem linjerne på hver eneste side: "Den økonomiske ramme". At der ikke vil blive tilført væsentligt flere penge til området, selvom antallet af borgere med handicap er støt stigende.

Uanset den økonomiske og politiske baggrund for denne prioritering – for en prioritering er det jo - så ville det klæde Københavns Kommune at kalde en spade for en spade i sin

handicappolitik. Først og fremmest fordi nedskæringer forpligter: Hvis der skal bruges færre penge pr. borger med handicap, må det anvises politisk, hvor der skal spares. Hvis der skal satses på noget, må andet skulle nedprioriteres.

At vige uden om denne ubehagelige prioriteringsdiskussion og forlade sig på diffuse forhåbninger om velfærdsteknologi og alliancer i civilsamfundet er ikke handicappolitik – det er politisk ansvarsforflygtigelse.

Hvor er handicapkonventionen?

“For det andet hviler handicappolitikken på det til enhver tid gældende lovgrundlag, ligesom FN’s Handicapkonvention giver en ramme og retning” (s. 5).

Generelt føler vi, at FNs handicapkonvention underbetones meget i politik-udkastet. Mange formuleringer er blot en svag afglans af de i virkeligheden ret radikale krav, konventionen stiller. Vi har i det følgende fremhævet en række steder, hvor dette springer særligt i øjnene.

Det gode liv

Første overskrift i afsnittet er *“Mestring af eget liv - på vej til at blive mere selvhjulpne og selvstændig” (s. 8).*

Vi er meget skeptiske over for dette “på vej”. For børn og unge er udviklingsperspektivet selvsagt uhyre vigtigt – de har brug for en fagligt velfunderet pædagogisk og sundhedsfaglig indsats, der kan ruste dem bedst muligt til livet. Det kan ikke understreges nok (og der er et betydeligt stykke vej at gå, før KK lever fuldt op til dette).

Men det er også vigtigt at anerkende at der kommer et punkt, hvor et individ er, som individet nu engang er, og ikke længere er “på vej” nogen steder hen - men simpelthen bare har behov for hjælp og støtte til at leve et værdigt liv på de givne betingelser.

Vi ser en stærk fare i visionen om, at alle borgere med handicap evig og altid skal være “på vej” mod større selvhjulpnehed. Det fører let til et inhumant og utryghedsskabende tyranni, hvor der endeløst bliver sat spørgsmålstegn ved borgerens allerede veldokumenterede funktionsnedsættelse. Der er talrige eksempler på dette, både fra social- og beskæftigelsesområdet.

Det er i denne forbindelse vigtigt at skelne mellem “selvstændighed”, sådan som dette er defineret i Handicapkonventionens artikel 19, og så “selvhjulpnehed”. De to ting er ikke det samme. “Retten til et selvstændigt liv” er grundlæggende en ret til selvbestemmelse og gælder netop også de, der *ikke* er selvhjulpne. Det er faktisk hele pointen med handicapkonventionen.

Det understreges i udkastet at:

“Indsatser for habilitering og rehabilitering skal føre til mestring og selvstændighed, men de må ikke føre til tab af fællesskab eller følelsen af ensomhed” (s. 8).

Det bør her tilføjes, at sådanne indsatser heller ikke må føre til *tab af livskvalitet*. Ønsket om habilitering og rehabilitering må ikke lede til en endeløs stressen af den enkelte borger for at blive mere selvhjulpne. Det gælder for både borgere med handicap, og i høj grad også deres familier, at de har brug for en ramme af *sikkerhed og tryghed*.

“Alle skal opleve, at samarbejdet med kommunen fungerer, at de bliver mødt med tillid og, at der bliver lyttet til dem. Borgere, pårørende og medarbejdere skal samarbejde om at sætte ord på hverdagens udfordringer og komme med bud på løsninger” (s. 8).

Det lyder flot – men i vores øjne lægger det alt for stor vægt på borgerens subjektive oplevelse og på, hvordan man taler om og med borgeren. Det er selvfølgelig vigtigt (og ikke mindst: gratis) at tale pænt, men der er nogle langt mere fundamentale forhold som må bringes i orden, før det giver nogen som helst mening at fokusere på det – såsom nedbringelse af sagsbehandlingstider, nedbringelse af antal fejl i sagsbehandlingen, fastholdelse af medarbejdere så man undgår det evindelige gennemtræk af unge, uerfarne sagsbehandlere mv.

“Betydningsfulde overgange i livet” (s. 9)

Også her er det selvfølgelig fint at lægge vægt på borgerens oplevelse af tryghed, men de største problemer er igen af rent forvaltningsmæssig karakter. Som nævnt synes det at komme overraskelse, hver gang et ungt menneske med handicap fylder 18, med det resultat at det unge menneske lander i et ingenmandsland. Et meget konkret mål kunne være at der blev sat frister op således, at der for eksempel lægges en helt konkret plan for overgangen til voksen senest 12 mdr. før den unge fylder 18 år. Det ville give både den handicappede og familien ro og tid til at omstille sig, og sagsbehandlingen tid til at gå sin gang.

En anden forudsætning for “det gode liv” er, at man har et sted at bo. Ifølge SFI’s seneste (2017) nationale kortlægning af Hjemløshed i Danmark, har der i siden 2009 været en markant stigning i antallet af hjemløse unge og hjemløse med psykiske problemer. I Københavns Kommune udgør unge op til 29 år 28% (ca. 380 pers.) af det samlede antal hjemløse. For mange unge med især vedvarende psykiske handicaps som f.eks. ADHD og ASF, kan det være svært selv at finde eller fastholde en bolig. Nedskæringer i botilbud fører hos unge voksne med handicaps og sociale udfordringer til, at mange står i alvorlig fare for at blive hjemløse, mens de venter på et botilbud.

Derfor skal (vores forslag til konkrete mål):

- Vi sikre, at borgere med handicap har den nødvendige hjælp, støtte og tryghed for at kunne leve et så selvstændigt liv som muligt, med så høj livskvalitet som muligt
- Vi udvikle og afprøve nye habiliterings- og rehabiliteringstilbud og samtidig sikre, at større selvhjulpnehed er til gavn for borgeren og ikke fører til ensomhed eller på anden måde forringer borgerens livskvalitet

- Gennemtrækket af sagsbehandlere i Borgercenter Handicap bringes ned, så der sikres kontinuitet og kvalitet i sagsbehandlingen
- Svartider på henvendelser fra borgere med handicap bringes ned. Der skal sættes et konkret mål for dette
- Sagsbehandlingstiden for alle ansøgninger bringes ned - især i sager som er kritiske for borgerens og de pårørendes trivsel og udvikling såsom TAF, aflastning, specialpædagogisk støtte mv. For eksempel ved (igen) at give den enkelte sagsbehandler beslutningsmyndighed
- Antallet af fejl i sagsbehandlingen bringes ned. Der skal sættes et konkret mål for dette
- Antallet af klager over afgørelser bringes ned. Der skal sættes et konkret mål for dette
- Antallet af tabte og hjemviste sager i Ankestyrelsen bringes ned. Der skal sættes et konkret mål for dette
- Betydningsfulde overgange forberedes i god tid, og borgerne og pårørende skal inddrages tidligt i processen. Det gælder navnlig for overgangen mellem barn og voksen. Der skal fastsættes klare frister for, hvor lang tid i forvejen, der skal ligge en plan
- Kommunen kortlægge antallet af hjemløse borgere med varige psykiske eller fysiske handicap
- Kommunen opnormere antallet af botilbud og yde langt mere intensiv, kvalificeret og proaktiv hjemmevejledning til at forebygge hjemløshed

Deltagelse

"Hverdagen byder på mange muligheder for deltagelse, hvor vores interesser, nysgerrighed eller evner bliver bragt i spil. Det kan være kulturelle arrangementer, fester på fritidstilbud eller bosteder eller på besøg til en bydel, man ikke har været i før." (s. 11)

Så hyggelige disse eksempler end lyder, er der tale om nogle nærmest latterligt perifere eksempler på, hvad "deltagelse" kan og bør betyde. Handicapkonventionen taler om retten til "*fuld og effektiv deltagelse og inklusion i samfundslivet*" (artikel 3). De vigtigste arenaer for deltagelse og inklusion i samfundslivet er dagtilbud, skole- og uddannelsessystemet, arbejdsmarkedet, civilsamfundet og – ikke mindst – de politiske beslutningsprocesser, herunder den offentlige debat. Dette forudsætter tilgængelighed i videste forstand.

Vi undrer os over at det er formuleret som et mål, at "*borgere med handicap [skal] have indflydelse i egen sag og inddrages i beslutninger om, hvordan den hjælp, de har brug for, bedst tilrettelægges.*" (s. 12) Det er nemlig allerede et tydeligt lovkrav, og i det omfang kommunen ikke lever op til det, er der tale om lovbrud. Det følger af Handicapkonventionens "ret til et selvstændigt liv".

En anden side af inklusion og deltagelse i samfundslivet, som udfoldes i handicapkonventionen, men som er helt fraværende i udkastet - er "bevidstgørelse"

(artikel 8) – dvs. pligten til at bekæmpe stereotyper og fremme den generelle synlighed af og bevidsthed om de rettigheder borgere med handicap har, og hvad de kan bidrage med. Det er en oplagt kommunal opgave, som starter med ægte inkluderende og mobbefri miljøer i dagtilbud og skoler, og slutter der, hvor handicappede af alle slags er en synlig og selvfølgelig del af det Københavnske gadebillede.

Derfor skal vi (vores forslag til konkrete mål):

- Tage konkrete tiltag for at fremme en åben og inkluderende kultur i alle dele af kommunen
- I tæt dialog med brugerne afprøve nye måder at bruge ledsagerordningen på, så den giver brugerne en reel oplevelse af bedre tilgængelighed og mulighed for deltagelse i samfundslivet. Dette skal evalueres.
- I tæt dialog med brugerne afprøve nye måder at inddrage frivillige og civilsamfundsaktører i dette arbejde. Dette skal evalueres.

Skole, uddannelse, beskæftigelse

Der er undervisningspligt i Danmark, og derfor er det lidt påfaldende at formulere et politisk mål om, at flere børn med handicap skal i skole - medmindre det, der menes er, at man ønsker at reducere det lille antal børn, der hjemmeundervises.

Derimod er der naturligvis al mulig grund til at sætte høje mål for kvaliteten af de skoletilbud, der er til børn med handicap – herunder mulighederne for reel inklusion i folkeskolen. Der er også al mulig grund til at arbejde for, at flere børn med handicap forlader skolen med en afgangseksamen, og mere generelt med brugbare kompetencer, de kan bruge i deres videre liv.

“Skole, uddannelse og beskæftigelse giver dannelse, noget at stå op til, socialt samvær og meget mere.” (s. 5)

Dette er naturligvis sandt – men det virker mærkværdigt udelukkende at reducere skole og uddannelse til deres rent subjektive værdi for individet. Skole og uddannelse har også en række objektive, faglige mål som bidrager direkte til individets muligheder for at deltage i samfundslivet. For mange børn og unge med handicap har skole og uddannelse ligeledes et vigtigt behandlingsaspekt.

“Der skal være fokus på inklusion, når børn og unge med handicap tilbydes daginstitutioner, skole- og uddannelses tilbud, så de i videst muligt omfang føler sig inkluderet” (s. 14)

Inklusion handler ikke *kun* om følelser - men om at børn med funktionsnedsættelser, som kan profitere af det, får reel adgang til og mulighed for at gå i institution eller skole sammen med børn uden handicap. Dette stiller en lang række krav, herunder mulighed for fleksibel tilrettelæggelse af skoledagen og for individuel støtte eller tolærerordninger, og generelt tilstrækkelig handicapspecifik faglighed hos personalet.

I forhold til adgangen til specialpædagogisk støtte er det afgørende, at den er hurtigt tilgængelig, helst allerede før der viser sig at være brug for den. Inden en støtteansøgning er nået igennem den kommunale sagsbehandling kan inklusionen være kørt så langt af sporet, at det er for sent.

Endvidere er det overordentligt vigtigt, at de mange sager, hvor interventionen kræver tæt samarbejde mellem forskellige forvaltninger i Københavns Kommune bliver gjort mere smidig, så der ikke opstår unødigt ventetid for borgeren. Det er faktisk i forvejen kommunens pligt, men det er alt for ofte ikke det, der sker.

Borgerrådgiveren siger i "Klar Ret" (nov 2017): *"Københavns Kommune er ligesom andre kommuner en enhedsforvaltning. Det betyder, at kommunen har pligt til at samarbejde på tværs...Samarbejde og koordinering i kommunen skal sikre, at kommunens opgaveløsning så vidt muligt fungerer som et samlet hele. Det er kommunens – ikke borgernes – ansvar at få tingene til at gå op."*

Endelig undrer vi os, igen, over at det er formuleret som et mål at *"forældre og børns perspektiver og ønsker [skal] inddrages, hvor det er muligt"*, i forbindelse med valg af skoletilbud (s. 15). Det er nemlig også et tydeligt lovkrav. Handicappede har også frit skolevalg.

Derfor skal (vores forslag til konkrete mål):

- Muligheden for reel inklusion i dagtilbud og skole sikres gennem ordentlige rammer, høj faglighed og tilstrækkelige ressourcer, som er tilgængelige, når og straks der er behov for det
- Der sikres en bred vifte af forskellige og fleksible, specialiserede pasnings- og skole tilbud og støttemuligheder, så individuelle behov så vidt muligt kan mødes
- Der oprettes gensidigt forpligtende og formaliserede samarbejder på såvel ledelses- som medarbejderniveau mellem forvaltninger, hvor der er snitflader i sagsbehandlingen - navnlig Socialforvaltningen, Børn- og Ungeforvaltningen og Beskæftigelsesforvaltningen. Herunder skal der gøres noget for at gøre journalisering og vidensdeling internt i BCH samt mellem forvaltninger og afsnit meget mere effektiv. Samarbejdet mellem forvaltningerne skal løbende evalueres så flaskehalse undgås
- Antallet af børn med skolevægring bringes ned
- Der i de tilfælde, hvor der ikke er et passende skoletilbud til et barn med handicap, anvises en helt konkret løsning på den situation, det bringer familien i
- Flere unge med handicap gennemføre folkeskolens afgangseksamen
- Flere unge med handicap gennemføre en ungdomsuddannelse
- Flere unge og voksne med handicap have mulighed for uddannelse og/eller beskæftigelse, på ordinære eller særlige vilkår - sociale, personlige og helbredsmæssige udfordringer må ikke være en barriere

Netværk

Vi bakker op om betragtningerne om "det nære netværk", med andre ord familien. Men vi savner en understregning af den helt særlige betydning familien har for børn med handicap.

Grundlaget for Dansk handicappolitik har siden 1980 været, at borgere med handicap i videst muligt omfang skal leve integreret i samfundet – herunder, at børn med handicap i videst muligt omfang skal forblive i hjemmet. Der er både menneskelige og økonomiske argumenter for dette – næsten uanset hvad, er det langt billigere at støtte forældrene i at passe et handicappet barn hjemme, end hvis det offentlige skulle tage vare på det. Dette er rationalet bag de støttemuligheder, serviceloven giver – fra tabt arbejdsfortjeneste, over aflastning i eller uden for hjemmet til økonomisk støtte til handicaptransport eller andre særlige behov, der skyldes barnets funktionsnedsættelse.

Det er fint nok med diverse kommunale "pårørendetilbud" (typisk kurser, samtaleforløb eller netværk af forskellig art), men de er højst et (billigt) supplement til den hjælp og støtte, der virkelig rykker.

På samme måde som frivillige og civilsamfundsaktører kan spille en rolle ift. at sikre et netværk til unge og voksne med handicap, kan de også spille en vigtig rolle ift. handicapfamilier – i form af netværk, kurser for forældre til nydiagnosticerede børn osv.

Men handicapfamilier har ikke kun brug for særlig støtte "*ved fx kriser og overgange*" (s. 18) - de har et kontinuerligt behov for hjælp til at løfte den enorme samfundsopgave det er, at pleje og opfostre et handicappet barn.

Vores budskab her er ikke nødvendigvis "send flere penge" – men at der er brug for en hurtigere, mere fleksibel og mere dialogbaseret sagsbehandling på handicapområdet. Den store utilfredshed blandt brugerne af Borgercenter Handicap er veldokumenteret. En omorganisering blev vedtaget i 2014, og den er stadig ikke fuldt implementeret - det skal naturligvis også afspejle sig i handicappolitikken.

Derfor skal (vores forslag til konkrete mål):

- Vi blive langt bedre til at støtte helhedsorienteret op om familien som den vigtigste ramme om handicappede børn og unges trivsel og udvikling
- Der følges op og evalueres på implementeringen af de allerede besluttede omstruktureringer i Borgercenter Handicap
- Brugertilfredsheden i Borgercenter Handicap øges markant – dette forudsætter en løbende monitorering og dialog med brugerne

- Vi afprøve nye måder at støtte op om borgere med handicaps sociale behov og ressourcer, herunder deres muligheder for at fastholde relationer med andre og bidrage til sociale fællesskaber.
- Støtte aktivt op om frivillige og civilsamfundsaktørers arbejde for at sikre handicappede og handicapfamilier et netværk.

Hvis noget af ovenstående ønskes uddybet, kan vi kontaktes via Peter Westh, pw@hfc.dk, tlf. 40 53 47 99.

Til Center for Politik, Socialforvaltningen

9. november 2017

Sagsnr.
2017-0048073

**Frivilligrådets hørings svar på udkast til Københavns Kommunes
handicappolitik 2018-2022**

Dokumentnr.
2017-0048073-33

Frivilligrådet takker for det tilsendte høringsmateriale ifm. Københavns Kommunes Handicappolitik 2018 - 2022. Frivilligrådet sætter stor pris på at blive inddraget i kommunens arbejde med at skabe mest mulig livskvalitet og selvstændighed for borgere med handicap, og ser civilsamfundet som en vigtig medspiller i denne sammenhæng.

Frivilligrådet noterer sig, at det modtagne udkast primært inddrager frivillighed og samarbejde med civilsamfundet under temaerne 'deltagelse' og 'netværk'.

Her bemærker Rådet, at kommunen specifikt nævner, at samarbejdet med civilsamfundet skal styrkes, og at kommunen vil have fokus på områder, hvor frivillige, civilsamfund og lokalsamfund kan inddrages for at etablere og styrke borgernes netværk samt deres muligheder for at deltage i aktiviteter.

Dette bifalder Rådet, men finder svært at læse ud fra det tilsendte materiale, hvad der mere konkret ligger i disse beskrivelser. Det er Rådets erfaring, at strategier der involverer civilsamfundet er svære at gennemføre, hvis der ikke er mere tydelig anvisning af hvordan samarbejdet skal føres ud i livet, klare målsætninger, og en klar rollefordeling. Hertil ønsker Rådet at gøre opmærksom på, at det gerne stiller sig til rådighed, når de specifikke tiltag til at styrke samarbejdet med civilsamfundet skal udarbejdes.

I forlængelse heraf ønsker Rådet at bemærke, at det er altafgørende at kommunen tager højde for, at en inddragelse af civilsamfundet kræver tid og ressourcer, samt en reel interesse i et ligeværdigt samarbejde, også helt ude i kommunens yderste led.

Frivilligrådet er bekendt med flere tilfælde, hvor frivillige foreninger i deres samarbejde med f.eks. Socialforvaltningen, har oplevet at blive mødt med mistillid og mangel på forståelse for, hvad samarbejdet med frivillige foreninger kan tilføre en målgruppe eller et projekt. Dette er et punkt der bør adresseres, når de frivillige foreninger skal inddrages i kommunale opgaver til gavn for borgere med handicap.

Endeligt finder Rådet det beklageligt, at borgere med handicap og deres pårørende oplever at være begrænsede i deres aktive liv, på

CfP - Bernstorffsgade

Bernstorffsgade 17
1577 København V

EAN nummer
5798009683052

baggrund af manglende midler til ledsagelse, jf. side 17. Frivillighed kan bestemt yde et meningsfuldt bidrag til opretholdelsen af et aktivt liv for borgere med handicap, men Frivilligrådet finder det nødvendigt at gøre forvaltningen opmærksom på, at formulering i dette afsnit kan mislede læseren til at tro, at kommunens motivation for at inddrage lokal- og civilsamfundet i løsningen af ledsagelsesproblematikken, alene kommer fra begrænsninger i kommunens økonomiske rammer.

Rådet vil gerne understrege, at frivillighed bør vælges til på baggrund af de relationer, fællesskaber og nærhed det kan skabe, og som kommunen ikke på samme måde kan tilbyde, og ikke udelukkende fordi økonomiske hensyn gør det nødvendigt.

På vegne af Frivilligrådet i Københavns Kommune

Robert Olsen, formand

10-11-2017

Handicaprådets hørings svar vedr. 'Københavns Kommunes handicappolitik 2018-2022'

Handicaprådet kvitterer for et lovende udkast til Københavns Kommunes handicappolitik, hvor man har gjort sig mange gode tanker og lyttet til de input, der er kommet fra den inddragende proces, herunder de to store åbne workshops på Rådhuset.

En ambitiøs politik

Som landets største kommune har København gode forudsætninger for og en forpligtelse til at lave en ambitiøs handicappolitik. Handicaprådet kunne godt ønske sig, at der i endnu højere grad lægges en stil, som andre kommuner læner sig op ad. Vi kan godt være mere fremadskuende og fastsætte mere ambitiøse mål og tiltag. Overordnet kunne politikken tillige profitere af et skarpere fokus og en konsekvent "rød tråd" mellem mål og midler for at opfylde visionen.

Kommunens ansvar at sikre ligestilling og kompensation

Ingen kan være uenige i en vision om, at borgere med handicap skal have mulighed for at leve et selvstændigt liv med høj livskvalitet. Denne mulighed bør ikke kun gælde for borgere med handicap, men for alle borgere i København. Det er derfor vigtigt at pointere, hvordan denne mulighed sikres. Basalt set, skal borgere med handicap have de samme muligheder som borgere uden handicap. Det handler om, at borgere med handicap skal have mulighed for *selv at vælge* at leve et liv, *der er så tæt på det liv*, som borgere uden handicap kan leve. Ligestillingsprincippet og kompensationsprincippet er helt grundlæggende rettigheder for at sikre dette og politikken skal indledningsvist slå fast og afspejle, at der arbejdes efter disse principper i København.

Fx nævner politikken flere steder utilstrækkeligheden ved den nuværende ledsagerordning til at sikre at borgere med handicap kan leve et selvstændigt liv. I stedet for at se snævert på mulighederne i netop denne ordning, bør politikken opstille ambitioner for, at der arbejdes på at udnytte de forskellige tilstedeværende ordninger og lovgivningsmuligheder for at sikre, at visionen for politikken opnås, sådan at borgere med handicap kan leve et selvstændigt liv *på linje med andre borgere i København*.

Handicaprådet er positive overfor at politikken opfordrer til, at civilsamfund, pårørende og virksomheder inddrages på handicapområdet, hvor det giver mening. Dog har kommunen en række ansvarsområder, der ikke kan overlades til fx frivillige. I udkastet til handicappolitikken benyttes betegnelsen 'vi' ofte, hvor det er uklart om det henviser til kommunen eller andre aktører, det bør der ikke være tvivl om.

Handicaprådet
Handicaprådets Sekretariat
Bernstorffsgade 17, 4.
1592 København V
Tlf. 20 53 56 92
handicapråd@sof.kk.dk

Politikkens målgruppe

Politikken henvender sig hovedsageligt til borgere, der lever med et handicap, men det er lige så vigtigt at have fokus på de medarbejdere, der hjælper denne gruppe. Det er helt basalt, at dem, der arbejder med mennesker med handicap får en dybere forståelse for, hvad det vil sige at leve med et handicap eller det at være forældre eller pårørende til et menneske med handicap. Det handler om indsigt, viden, empati og respekt. Handicaprådet opfordrer derfor til, at det bliver skrevet ind i politikken, at det er et mål, at medarbejdere i kommunen handler på baggrund heraf. Handicaprådet vil i den forbindelse gerne være behjælpelig med intro til nye medarbejdere, feed back på sagsgange mv.

Herudover har politikken primært fokus på mennesker med handicap, som er relativt velfungerende. Vi skal huske, at mange mennesker med handicap aldrig lader høre fra sig, fordi de måske isolerer sig eller ikke føler sig værdige til at blive hørt. Vi skal italesætte værdighed og selvbestemmelse og hjælpe disse mennesker med at blive hørt. Politikken må ikke kun være en politik for de 'stærke', men bør i højere grad henvende sig til de allersvageste.

På børne- og ungeområdet ser Handicaprådet gerne, at politikken sætter som ambition, at børn og unge med handicap skal have tilbud om et institutions/skoletilbud, der består af en blanding af specialundervisning og et alment institution/skoletilbud. Inklusionstilbuddet skal være særligt tilpasset den enkelte og bl.a. give mulighed for, at børn og unge med handicap bliver fortrolige med det omgivende samfund, at der dannes venskaber på tværs af børn og unge med og uden handicap mv. Ydermere vil det styrke de sociale kompetencer hos børn og unge med og uden handicap i og med, at de får personligt kendskab og konkret erfaring med mennesker, der på nogle måder er forskellige fra dem selv.

Bolig

Handicaprådet er glade for, at der i politikken lægges op til at tænke i nye boligløsninger for borgere med handicap såsom familieboliger, og ser frem til, at tankerne udfoldes og gøres mere konkrete. Det er også glædeligt at det under overskriften 'Netværk' anerkendes, at det betyder "noget for ens netværk, hvor og hvordan man bor". Således bør politikken indeholde ambitioner for, at det så vidt muligt sikres, at borgere med handicap får indflydelse på, hvor i byen de kommer til at bo.

Politikken adresserer kun boliger til mennesker med handicap, som skal bo i dem her og nu men er ikke opmærksom på, at mennesker med handicap gerne vil kunne besøge andre, hvilket ikke altid kan lade sig gøre pga. dårlig tilgængelighed. Det er centralt, at de fremskridt, der er gjort på dette område, ikke glemmes, når der bygges nyt, men at der tænkes i løsninger, der også er langtidsholdbare.

Samarbejdet med og i kommunen

Som borger med handicap er man afhængig af kommunen og den hjælp, der her bevilges, og der er for mange borgere tale om et livs-langt bekendtskab. Handicaprådet er derfor glad for, at politikken adresserer de udfordringer, der kan være forbundet med at skulle have kontakt til flere dele af kommunen og for ambitionen om en mere helhedsorienteret tilgang. Vi har netop brug for at tænke kvalitet og sammenhæng mellem sektorer, så der skabes sammenhæng. Det fremgår dog ikke tydeligt, hvordan kommunen vil sikre dette. Mange borgere med handicap kan opleve kontakten med kommunen som værende både krævende og opslidende, når man eksempelvis gang på gang skal 'bevise' behovet for tilstrækkelig hjælp. Igen: kompensationsprincippet og ligestillingsprincippet bør være i fokus, så det sikres at borgere med handicap kan leve et liv så tæt på det normale som muligt, med de samme valgmuligheder som borgere uden handicap. Politikken kan med fordel rumme bud på, hvordan samarbejdet mellem borger og sagsbehandler kan blive mere tillidsfuldt og samtidig hvordan, samarbejdet med og inden for kommunen kan blive mindre bureaukratisk.

Implementering af handicappolitikken

Politikken rummer gode ambitioner og velmenende ord, som ingen kan være uenig i. Handicaprådet savner imidlertid noget mere konkret om, hvordan politikken bliver ført ud i livet. Der bør være en klar strategi for, både hvordan vi får omsat målsætningerne til praksis samt hvordan, vi følger op på politikens målsætninger. Handicaprådet bakker op om en samlet midtvejsevaluering og ser ligeledes frem til at drøfte arbejdet med handleplanerne årligt med de stående udvalg. Samtidig er det vigtigt for Handicaprådet at give sparring ift. de konkrete tiltag.

I det videre arbejde, hvor handicappolitikken skal realiseres, vil Handicaprådet opfordre til, at der tænkes i ambitiøse baner og ikke blot lægges planer ud fra, hvad der allerede arbejdes med i de respektive forvaltninger. Derudover er det selvsagt, at der med politikken må afsættes økonomi, der sikrer, at ord kan blive til handling.

På vegne af Handicaprådet

Janne Sander
Formand for Handicaprådet i København

33. Høringssvar angående udkast til Københavns Kommunes Handicappolitik 2018 - 2022 (2017-0350545)

Bilag

- [Bilag 1 - Høringsudkast til Københavns Kommunes handicappolitik 2018-2022](#)
- [Bilag 2 - Indsatser på handicapområdet i Kultur- og Fritidsforvaltningen](#)

Kultur- og Fritidsudvalget skal tage stilling til Kultur- og Fritidsforvaltningens oplæg til et høringssvar angående kommunens kommende handicappolitik.

Sagsfremstilling

Indstilling

Kultur- og Fritidsforvaltningen indstiller,

1. at Kultur- og Fritidsudvalget godkender denne indstilling som Kultur- og Fritidsudvalgets høringssvar angående udkast til Københavns Kommunes handicappolitik 2018-2022 (se bilag 1).

Problemstilling

Københavns Kommune skal have en ny handicappolitik for perioden 2018 – 2022. Socialudvalget har sendt et udkast til den nye politik i høring i Kultur- og Fritidsudvalget. Kultur- og Fritidsudvalget skal tage stilling til Kultur- og Fritidsforvaltningens oplæg til et høringssvar angående kommunens kommende handicappolitik.

Løsning

Handicappolitikken sætter den fælles retning for handicapområdet i hele Københavns Kommune og er et udtryk for et forpligtende samarbejde mellem alle kommunens forvaltninger.

Politikkens overordnede vision

Visionen for Københavns Kommunens handicappolitik er, at borgere med handicap har mulighed for at leve et selvstændigt liv med høj livskvalitet. Denne ambition harmonerer

med Kultur- og Fritidspolitikens ambition om, at alle københavnere skal inddrages i kultur- og idrætslivet, og at der er tilbud til alle.

Fire temaer

Politikken har fokus på fire temaer, der bidrager til, at borgere med handicap har høj livskvalitet og de samme muligheder som andre københavnere: 1) *Det gode liv*, 2) *Deltagelse* 3) *Skole, uddannelse og beskæftigelse* og 4) *Netværk*. Det er særligt i forhold til *Deltagelse*, at Kultur- og Fritidsforvaltningen kan bidrage.

Realisering af politikken

For at politikens ord kan blive omsat til virkelighed, er det vigtigt, at handicappolitikken er både kendt og brugt i kommunen. Den skal indbyde til dialog og sætte fokus på handicapaspektet i så mange relevante sammenhænge som muligt.

Det er centralt, at handicappolitikken bliver en integreret del af kommunens øvrige arbejde og service til borgerne. Derfor er det de enkelte forvaltningers opgave at sørge for, at politikens ambitioner indarbejdes i eksisterende og fremtidige initiativer, der hvor det er relevant.

Socialforvaltningen vil lave en midtvejsstatus for at samle op på de enkelte forvaltningers arbejde med at indfri handicappolitikens målsætninger og erfaringer med at arbejde på tværs for at sikre den helhedsorienterede indsats.

Nuværende indsats

I forbindelse med udarbejdelsen af den nye handicappolitik har Kultur- og Fritidsforvaltningen udarbejdet et overblik over, hvilke indsats forvaltningen har iværksat på handicapområdet på nuværende tidspunkt (se bilag 2).

Som eksempel kan nævnes, at Kultur- og Fritidsforvaltningens idrætsanlæg, biblioteker, kulturhuse, museer mv. er en del af mærkeordningen GOD ADGANG, som informerer om de fysiske adgangsforhold til bygninger og udearealer. På www.godadgang.dk kan f.eks. museumsbesøgende og handicappede idrætsudøvere finde detaljerede oplysninger om adgangsforholdene på forvaltningens institutioner.

Den nye politik ambitioner

Handicappolitikken udstikker en række ambitioner for kommunens arbejde i perioden 2018 – 2022. Af særlig relevans for kultur- og fritidsområdet kan nævnes følgende:

- Kommunen skal sammentænke indsatser på tværs af forvaltninger, så flere borgere oplever tilfredshed med samarbejdet og kommunikationen med kommunen.
- Borgere med handicap skal via fysisk, psykisk og digital tilgængelighed have de samme muligheder for at påvirke samfundet.
- Kommunens samarbejde med civilsamfundsaktører skal styrkes.
- Tilgængelighed og de rette rammer skal være til stede for, at så mange børn og unge som muligt kan inkluderes i de fællesskaber, de er en del af i dagtilbud, skole og fritidslivet.
- Københavns Kommune skal ansætte flere medarbejdere på særlige vilkår herunder fleksjob.
- Kommunen skal have fokus på områder, hvor frivillige, civilsamfund og lokalsamfund kan inddrages for at etablere og styrke borgernes netværk samt deres muligheder for at deltage i aktiviteter.

Overordnet set kan Kultur- og Fritidsforvaltningen tilslutte sig udkastet til den nye handicappolitik og bidrager aktivt til politikens realisering.

I relation til ambitionen om at ansætte flere medarbejdere i kommunen på særlige vilkår bemærker forvaltningen dog, at der bør medfølge ressourcer hertil, og at der bør rettes opmærksomhed på, hvordan det kan blive nemmere for arbejdspladser at ansætte medarbejdere på særlige vilkår.

Se hele udkastet til Københavns Kommunes handicappolitik 2018 – 2022 i Bilag 1.

Økonomi

Indstillingen har ingen økonomiske konsekvenser.

Videre proces

Høringssvaret bliver efter Kultur- og Fritidsudvalgets behandling sendt til Socialforvaltningen, som samler alle udvalgs bidrag til Handicappolitikken 2018-2022.

Mette Touborg

/Mads Kamp Hansen

HØRINGSSVAR VEDRØRENDE KØBENHAVNS KOMMUNES NYE HANDICAPPOLITIK

OPRETTET 3. november 2017

SVARNUMMER

4

INDSENDT AF

Danielle Prøschold, Formand LEV København

VIRKSOMHED / ORGANISATION

LEV København

POSTNR.

2400

BY

København NV

HØRINGSSVAR

Høringssvar til Københavns kommunes handicappolitik Nedenstående følger LEV Københavns høringssvar til Københavns kommunes handicappolitik Indledningsvis vil vi rose visionen for handicappolitikken - at borgere med handicap har mulighed for at leve et selvstændigt liv med høj livskvalitet. Denne vision kan vi kun tilslutte os. Vi finder mange gode takter i politikken, men vil dog knytte nogle enkelte kommentarer til politikken. Flere steder i politikken nævnes kompensationsprincippet, og det er et godt princip og vigtigt for netop vores borgere. Men hvordan implementeres det? Hvilke metoder planlægges benyttet og vil der blive afsat midler til opgaven? I omtalen af rammerne for handicappolitikken nævnes at alle københavnere skal have mulighed for at leve et selvstændigt liv, med høj livskvalitet. Her sætter man rehabilitering op i mod habilitering. Vi ønsker, at gøre opmærksom på, at det er ikke alle borgere som kan rehabiliteres, en del borgere har et permanent handicap, hvor de altid vil have brug for støtte. Uanset hvilken pædagogisk tilgang der benyttes. Vi mener, at handicappolitikken også bør afspejle at den gælder for denne gruppe, som bør have den samme ret til et liv med høj livskvalitet. På side 5, under gennemgangen af visionen, temaet ”Skole, uddannelse og beskæftigelse”, første spalte slutter man af med at konstatere at, vil mange kunne gennemføre et skole- og uddannelsesforløb eller varetage et job, med og uden særlige vilkår. Her vil vi nok vælge at bruge ordet flere i stedet. Vi mener, at det er vigtigt at slå fast for netop den borgergruppe som LEV repræsenterer. Selvom man måske ikke kan ”bidrage”, så kan man til hver en tid glæde ved at være med. Livskvalitet er lige så vigtigt, som at bidrage. I forbindelse med uddannelse er ”livslang læring” et nøgleord for vores borgere, der skal fokus på at fastholde kompetencer, ligesom mantraet om at ”ingen er u-underviselige” skal fastholdes, og være en rød tråd igennem undervisningssystemet. Under realisering af politikken, nævnes det, at det er

vigtigt at handicappolitikken er både kendt og brugt i kommunen. Her vil vi foreslå at der bliver afholdt årlige informationsmøder for forvaltningerne. Her kunne man slå ned på de vigtigste fokuspunkter, så handicappolitikken bliver et naturligt værktøj i dagligdagen. Desuden mener, I at handicappolitikken bør evalueres årligt, og ikke kun midtvejs i perioden. På den måde kan man nå at justere den undervejs, og hele tiden holde fokus på om den bliver implementeret i de forskellige forvaltninger som den burde. Desuden bør man arbejde på at kommunens Sundhedspolitik og andre politikker, der bliver vedtaget i de kommende år, også afspejler, at der findes handicappede borgere i kommunen, som der også skal tages højde for. Under temaet Deltagelse - "Deltagelse i egen sag og udvikling af handicapområdet". Her tages udgangspunkt i borgerens egne ressourcer og drømme.... og lidt længere henne i teksten lyder det "Men borgeren er den, der kender sig selv bedst, og er den der skal understøttes i at mestre sit eget liv". Vi mener at, hvis borgeren ikke selv kan udtrykke sine drømme, er det vigtigt i.f.t. Handicapkonventionen, at der er andre til at repræsentere dem. Her er det ofte de pårørende der kender borgeren, og vi deltager gerne som den ressource vi er, med det livslange kendskab vi har til borgeren. Vi savner også at Pårørenderåd nævnes som en ressource, og ikke kun forældreråd. I det hele taget synes vi ikke at de pårørende er særlig synlige i politikken, det på trods af, at mange i LEVs målgruppe, som er de dårligst fungerende, ikke selv formår at deltage aktivt i planlægningen af eget, hvor gerne de end ville. Under dette tema, vil vi endnu en gang gøre opmærksom på, at en af forudsætningerne for at kunne komme tættere på Det gode liv og en aktiv Deltagelse i aktiviteter og fællesskaber for mange af LEVs målgruppe bl.a. fordrer ledsagelse. I dag tilbydes der maksimum 15 timers ledsagelse om måneden, til dem der har fået tilkendt ledsagelse. Vi håber at forvaltningen fremover vil se mere velvilligt på ansøgninger om ledsagelse, og også tildele ledsagelse til personer til som ikke selv kan give verbalt udtryk for deres ønsker om deltagelse i forskellige aktiviteter. Således at flere borgere vil kunne komme tættere på at udleve visionen om "Det gode liv og en aktiv Deltagelse". Slutteligt vil vi nævne førtidspensionen. Alt for mange udviklingshæmmede efterlades på kontanthjælp, det på trods af undtagelsen for udviklingshæmmede i loven om førtidspension. De borgere, der helt åbenlyst aldrig vil kunne bestride et job, hverken på nedsat tid eller med støtte, bør sikres pension og ikke blive efterladt på kontanthjælp i årevis. Det er ikke værdigt, hverken for kommunen eller for borgeren. Et selvstændigt liv, med høj livskvalitet - det er det sidste denne gruppe kontanthjælpsmodtagere oplever, at de har i dag, de føler sig blot kasserede og er ingen tjent med. Med venlig hilsen Formand Danielle Pröschild og Bestyrelsen i LEV København

<https://blivhoert.kk.dk/svar/svar-til-2017-0276919-af-danielle-proschold-formand-lev-kobenhavn>

Fra: Lisbeth Lundbye
Sendt: 2. oktober 2017 21:37
Til: Lea Ravn-Mortensen
Emne: Tilgængelighed for 3-hjulet elscooter.

Jeg ville ønske at der var bedre muligheder for at komme op og ned mellem cykelsti og fortov eller andet.

Der er mange steder her i kbh, selv ved nyetablerede, nye steder som f.eks Nørreport, hvor der ikke er (lave), lavere op og nedkørsler ved cykelstier og fortove.

Men mange steder er det svært. Jeg kører mest på cykelstier (hurtigst og mere plant), og har så brug for at komme ind i butik eller dreje ind i en gade. Det kan være meget svært, især når cyklister kommer drønende bagfra.

Mange hilsner fra Lisbeth Lundbye

Høringsvar vedrørende Københavns Kommunes nye handicappolitik

Oprettet 31. oktober 2017

Svarnummer

3

Indsendt af

Niels Hougaard

Virksomhed / organisation

-

Postnr.

2500

By

Valby

Høringsvar

Når man kører i kørestol eller med kørestol, er det væsentligt mere behageligt at køre på jævne flader og ikke på brosten. Det samme må gøre sig gældende for færdsel med rollator eller gangstativ. Flisebelægning kan være udmærket, men kan også være så ujævn/hullet, at det er bøvlet. Ved brostensbelægning vil det være en stor hjælp, hvis der er flade arealer på langs i den retning, man skal færdes, det være sig helt afslebne, tæt lagte brosten eller granitflader eller asfalt. Afløb hen over fortove fra nedløbsrør gør også kørsel med kørestol væsentligt mindre behagelig. De gamle smallere afløb var lidt bedre end de nye bredere afløb, men alle huller, riller, revner og afløb, og brosten, er til gene for en kørestolsbruger, så jo færre af dem, jo bedre.

Få nyt om høringer

[Abonnér](#)

Københavns Kommune

Telefon 33 66 33 66

Sundby, den 8. november 2017

Høringsvar til udkast til Handicappolitik

Tak for udkast til ny handicappolitik, som jeg har læst med stor interesse. Jeg har hverken et medfødt eller et erhvervet handicap; men vil på trods heraf alligevel tillade mig at komme med et forslag der er inspireret af udkastets konstatering af, at handicappolitikken forpligter alle forvaltninger, alle driftsenheder, og en konkret detalje som Handicaprådet i anden sammenhæng har gjort opmærksom på.

Udkastet beskriver den interne forpligtelse således:

"Handicappolitikken sætter den fælles retning for handicapområdet i hele Københavns Kommune og er et udtryk for et forpligtende samarbejde mellem alle kommunens forvaltninger. For at politikken ord kan blive omsat til praksis og for, at vi kan indfri ambitionerne er det vigtigt, at handicappolitikken er både kendt og brugt i kommunen. Den skal indbyde til dialog og sætte fokus på handicap-aspektet i så mange relevante sammenhænge som muligt.

Samtidig er det centralt, at handicappolitikken bliver en integreret del af kommunens øvrige arbejde og service til borgerne. Derfor er det alle forvaltningers opgave hver især at sørge for, at politikken ambitioner indarbejdes i eksisterende og fremtidige initiativer, der hvor det er relevant."

Læses dette samtidig i forlængelse Handicaprådets ønske, som formuleret på side 63 i rapporten "Kortlægning af tilgængelighedsbarrierer i København 2017", bliver det abstrakte meget konkret.

"Handicaprådet ønsker, at tilgængelighedsarbejdet i Københavns Kommune centraliseres og koordineres bedre. Selvom det overordnede arbejde i dag ligger hos Byens Anvendelse, bliver der arbejdet med tilgængelighed mange steder både i Teknik- og Miljøforvaltningen og i andre forvaltninger, herunder Socialforvaltningen. Det påpeges af Handicaprådet, at det står uklart, hvem der er primær ansvarshavende på området, og der efterspørges en tilgængelighedskoordinator."

Jeg har til min glæde set, at Valby Lokaludvalg i sit høringssvar påpeger betydning af, at *"man skal omtale handicappede som "en handicappet borger" og ikke som "den handicappede". Det bør gennemføres konsekvent for ord skaber det, de taler om. Som papiret ligger nu fremstår kommunens syn lidt gammeldags."* skriver Valby Lokaludvalg.

Jeg deler ønsket om at *"handicappolitikken bliver en integreret del af kommunens arbejde og service til borgerne. Derfor er det alle forvaltningers opgave hver især at sørge for, at politikken ambitioner indarbejdes i eksisterende og fremtidige initiativer."* Bemærk venligst at jeg her måske strammer forståelsen en anelse ved dels at have slettet ordet *"øvrige"* samt bisætningen *"der hvor det er relevant"* efter 'initiativer'.

Som borger i København er de daglige udfordringer i samarbejdet mellem forvaltningerne ikke ubekendte. Dønningerne spreder sig ud fra Rådhuset.

Nogle gange skal der en form for 'disruption' til før tingene ændres. Meget pæne ord i et abstrakt udkast vil, som hele borgerrepræsentationen godt ved, ikke ændre en tøddel ved praksis.

Jeg foreslår derfor, at ansvaret for København Kommunes overordnede handicappolitik flyttes fra Socialborgmesterens til Overborgmesterens ressortområde.

En sådan flytning vil, når konsekvenserne er indarbejdet i den samlede forvaltning; når økonomiforvaltningen foretager sin midtvejsstatus, betyde et reelt oplevet løft af livskvalitet for borgeren med handicap, og vil på de indre interne linjer indebære en, alt andet lige, ønskelig optimeret driftsøkonomi, idet både spildtid og fejl vil blive reduceret hvis ikke helt elimineret.

At flytningen samtidig konkret vil underbygge og understøtte udsagnet "Alt det vi har sammen" nævnes blot for fuldstændighedens skyld.

Afslutningsvis vil jeg give udtryk for en stille undren over at udkastet ikke adresserer en samtænkning af indsatserne med Region Hovedstaden, på både sundheds- og trafikområdet; men det er måske fordi det er Socialforvaltningen der har ført pennen?

Venlig hilsen
Palle Skov

Vedr. Københavns Kommunes kommende handicappolitik

Høringssvar til Udkast til Handicappolitikken i Københavns Kommune 2018-2022.

Vi har med interesse læst kommunens høringsforslag til den kommende handicappolitik. Helt overordnet mener vi, at foreslåede politik omfatter et for stort område, men vi er meget enige i, at handicappolitikken skal have fokus på borgernes livskvalitet - det gode liv. Det er vores opfattelse, at alle politiske, pædagogiske og behandlingsmæssige tiltag må tage udgangspunkt i forestillingen om det gode liv og i forventningen om, at det er muligt at forbedre menneskers livskvalitet.

For os der har pårørende i kommunens botilbud for voksne udviklingshæmmede, er det helt grundlæggende, at det er kvaliteten af de relationer, som beboerne tilbydes og har mulighed for at indgå i, der bliver afgørende for den enkeltes livskvalitet. Det er i de sociale interaktioner - det sociale samvær - at nøglen til livskvalitet skal findes.

Efter vores mening er det ikke tydeligt nok, hvordan de sociale interaktioner kan virkeliggøres. Vi ønsker altså, at det bliver tydeligere i den foreslåede handicappolitik, hvordan borgerne i botilbud for voksne udviklingshæmmede tilbydes betingelser, der gør det muligt for den enkelte at vælge det, der for den enkelte er det gode liv.

Vi er af den opfattelse, at der er risiko for, at den foreslåede handicappolitik ikke i høj nok grad sikrer og garanterer, at også de svageste borgere bliver tilgodeset. Det er en rød tråd gennem den foreslåede politik, at så mange som muligt skal klare sig så selvstændigt som muligt, og det er vi helt enige i, men der er mange borgere, som ikke kan, og som aldrig vil kunne komme til det. Dette skal fremgå tydeligere.

Vi vil uddybe med nogle eksempler, som tydeliggør, at de svageste ikke er sikret det gode liv igennem den foreslåede handicappolitik:

På side 4 står der: "...forældre og andre pårørende, der yder en kæmpe indsats (...) for deres børn og unge". Vi skal vi minde om, at det også er pårørende til voksne handicappede, der gør en indsats, og som skal inddrages. Fx står der på side 11, at "borgeren er den, der kender sig selv bedst...", men her er det vores opfattelse, at det også skal fremgå af handicappolitikken, at den pårørende OGSÅ kender borgeren bedst, og at den pårørende derfor skal medinddrages, i og med at udskiftningen af personale på Københavns bosteder og dagtilbud er meget høj.

Når der står "mange" og "de fleste" flere steder om handicappede, som har et højt funktionsniveau, fx side 6 midt, mangler der dokumentation for dette. Det er vores opfattelse, at der kun er tale om "flere".

Når der bliver talt om velfærdsteknologi på side 8 midt, er en sådan uden tvivl til gavn for nogle mennesker med handicap, men de svageste borgere bliver ladt i stikken, hvis hjælp fra levende mennesker bliver erstattet af robotter. Det skal altså være tydeligt i politikken, at velfærdsteknologi ikke skal bruges for enhver pris.

Vi understreger, at de frivillige, som bliver nævnt, ikke kan erstatte fast ansat personale, da der er mange borgere, der skal have en kendt person for at kunne få udbytte af samværet. Det bør altså være tydeligere i politikken, at frivillige aldrig må gå ind og erstatte fast personale.

Vi er glade for, at handicapkonventionen nævnes på side 5 nederst, men at fjerne de barrierer, som hindrer mennesker med handicap i at deltage, betyder, at der skal være ansatte til at hjælpe dem med dette. Det er allerede nu et stort problem på mange bosteder, at der ikke er personale nok til at varetage borgernes interesser. Helt konkret: Alle kan ikke blive del af deltagelsen, når der ikke er personale og ledsagelse nok til at hjælpe dem med deltagelse i det liv, som borgeren ønsker og kan have glæde af.

Vi vil lige gøre opmærksom på, at der er forskellige opfattelser af, hvad ordet "virksomhedsrettet" betyder (side 9 øverst "...virksomhedsrettet indsats...") Det er uheldigt, at dette er uklart, og det bør omformuleres.

Vores anbefaling bliver altså:

Handicappolitikken skal sikre, at beboerne har mulighed for aktiv deltagelse i botilbuddet, og at den opleves som meningsfuld for den enkelte (læs: kvaliteten af relationerne forudsætter tid og kvalifikationer hos personalet).

Handicappolitikken skal sikre, at beboerne har frihed til at vælge og får mulighed for at udvikle og bruge deres evner og muligheder (læs: kvaliteten af relationerne forudsætter tid og kvalifikationer hos personalet).

Handicappolitikken skal sikre, at beboerne gives mulighed for at indgå i forskellige sociale relationer, der er kendetegnet ved hyppighed, varighed og kvalitet (læs: kvaliteten af relationerne forudsætter tid og kvalifikationer hos personalet).

Vi vil afslutningsvis anbefale, at handicappolitikken løbende evalueres og ajourføres i perioden 2018 - 2022. Det er ikke tilstrækkeligt KUN at evaluere politikken midt i perioden.

København 6. november 2017

Med venlig hilsen

Jan Pagh, pårørende på Vinklen
Kirsten Andersen, pårørende på Pallesvej
Mette Faber, pårørende i Captum
Mette von der Lippe Hofverberg, pårørende på Vinklen
Hanne Ilona Sørensen, pårørende på Nørrebro Vænge

KØBENHAVNS KOMMUNE

Sundheds- og Omsorgsudvalget

Borgmesteren

25-10-2017

Sagsnr.

2017-0326146

Dokumentnr.

2017-0326146-1

Sundheds- og Omsorgsudvalgets høringsvar til udkast til ny Handicappolitik

Socialforvaltningen har den 27. september 2017 sendt udkast til en ny Handicappolitik i høring og bedt Sundheds- og Omsorgsudvalget og de øvrige fagudvalg om evt. bemærkninger til udkastet.

Handicapområdet er et vigtigt politikområde, og Sundheds- og Omsorgsudvalget vil derfor gerne kvittere for muligheden for at kommentere på udkastet til den nye Handicappolitik for Københavns Kommune.

Sundheds- og Omsorgsudvalget bakker op om politikens vision om, at borgere med handicap skal have mulighed for at leve et selvstændigt liv med høj livskvalitet – og at det vel og mærke gælder for alle borgere med fysiske og psykiske handicap og borgere, der i en afgrænset periode har et handicap. Visionen er i tråd med visionerne i Sundheds- og Omsorgsudvalgets to bærende politikker – Ældrepolitikken *'Lev stærkt hele livet'* og Sundhedspolitikken *'Nyd livet københavn'*, der begge er fra 2015.

Sundheds- og Omsorgsudvalget vurderer, at politikens fire temaer (*'Det gode liv'*, *'Deltagelse'*, *'Skole, uddannelse og beskæftigelse'* samt *'Netværk'*) er relevante og velvalgte, idet de hver især kan bidrage til, at borgere med handicap har de samme muligheder som andre københavnere.

Ældre:

Sundheds- og Omsorgsudvalget hæfter sig særligt ved temaet *'Det gode liv'*, der bl.a. handler om friheden til selv at vælge, hvad man synes, der gør livet godt. Det fremgår af udkastet på s. 9, at:

"ældre borgere med handicap [skal] have mulighed for at leve det liv, de selv ønsker og gøre de ting, der betyder noget for dem – og hvor der tages højde for deres funktionsnedsættelse".

Fokus er i den forbindelse bl.a. på, hvordan en styrkelse af den enkeltes mestringsevne kan øge borgerens selvstændighed og hermed muligheden for at leve det liv, man selv ønsker. Dette gælder for alle borgere med handicap – og således også for ældre.

Sundheds- og Omsorgsborgmesteren

Rådhuset
1599 København V

Telefon
3366 3366

Direkte telefon
3366 2380

E-mail
borgmesteren@suf.kk.dk.

EAN nummer
5798009290304
www.kk.dk

Dette fokus flugter med Københavns Kommunes Ældrepolitik, hvor visionen *'Frihed til at leve livet'* netop handler om at styrke ældres evne til at mestre hverdagslivet længst muligt – men også om sikre valgmuligheder og oplevelsen af fleksibilitet.

Sundheds- og Omsorgsudvalget anser det således for meget positivt, at Handicappolitikken trækker i samme retning. Netop på ældreområdet har mange borgere enten fysiske og/eller kognitive funktionsnedsættelser. Og vi skal som politikere i samarbejde med forvaltningen til stadighed indtænke disse værdier i vores indsatser – lige fra den måde vi bygger plejecentre på, og de hjælpemidler vi stiller til rådighed, til den måde hvorpå vi sammensætter de forskellige tilbud til ældre.

Sundhed:

I udkast til Handicappolitikken under temaet *'Det gode liv'* fremgår det, at sundhed er én blandt flere veje til at få et godt, langt og indholdsrigt liv, og hvis man har et handicap kræver det ofte lidt ekstra støtte til at leve et sundt liv. På side 9. fremgår det, at:

"Et godt helbred giver overskud og energi, øget livskvalitet og bedre muligheder for at forme det liv, man ønsker... Borgere med handicap har generelt dårligere helbred og lever mere usundt end resten af befolkningen. Gennem forebyggende initiativer og sundhedsfremme kan vi løfte sundheden for de mennesker, der har brug for særlig støtte til at leve et godt og sundt liv".

Dette fokus er helt i tråd med Københavns Kommunes Sundhedspolitik, hvor det fremgår, at sundhed ikke er et mål i sig selv – men netop et middel til at leve det liv, den enkelte selv ønsker. Forløb og tilbud skal tage udgangspunkt i den enkeltes behov – og ved at differentiere vores indsatser sikrer vi særlig støtte til dem med de største behov.

Ligesom Handicappolitikken går Sundhedspolitikken på tværs af kommunens syv forvaltninger. Med Sundhedspolitikken ønsker vi at gøre det sunde valg til det nemme valg, at sidestille fysisk og psykisk sundhed – og ikke mindst reducere den sociale ulighed i sundhed. Alt sammen kun noget, der kan lykkes ved at samarbejde på tværs af forvaltninger, organisationer og det omkringliggende samfund. Sundheds- og Omsorgudvalget glæder sig derfor over, at Handicappolitikken er med til at sætte fokus på disse vigtige tematikker.

Øvrige:

Afslutningsvis bemærkes, at Handicappolitikken kan virke relativt lang, hvilket i sig selv kan være en barriere for, at politikken når bredt ud. Derfor bør det være et opmærksomhedspunkt i det fremadrettede arbejde at sikre, at politikken mange gode budskaber kommunikeres på en måde, som sikrer, at man reelt når målgruppen.

På Sundheds- og Omsorgudvalgets vegne.

Venlig hilsen

Ninna Thomsen

3. oktober 2017

Sagsnr.
2017-0327939

Dokumentnr.
2017-0327939-5

Bilag 2

Teknik- og Miljøudvalgets hørings svar til Socialudvalget vedr. udkast til Københavns Kommunes handicappolitik 2018-2022

Teknik- og Miljøudvalget har behandlet Københavns Kommunes handicappolitik 2018-2022 den 6. november 2017. Teknik- og Miljøudvalget bakker op om handicappolitikken. Teknik- og Miljøudvalget finder, at udvalgets arbejde er med til at fremme livskvalitet for handicappede i København, særligt i form af at øge tilgængeligheden i byen. Et område, der har gennemgået et betragteligt løft de seneste år.

Teknik- og Miljøforvaltningen har deltaget i udarbejdelsen af udkast til Københavns Kommunes handicappolitik 2018-2022. I forbindelse med udarbejdelsen af politikken har Teknik- og Miljøforvaltningen vurderet områder, hvor Teknik- og Miljøforvaltningen er med til at fremme livskvaliteten for borgere med handicap i København. Projekter og initiativer, der sikrer handicappolitikens tema omkring tilgængelighed, vil komme endnu mere til udtryk i byudviklingen i nær fremtid i takt med implementeringen af Københavns Kommunes Arkitekturpolitik, der indeholder principper for såkaldt universelt design, der omhandler lige adgang og oplevelser i byrummet for alle borgere.

Allerede nu har Teknik- og Miljøforvaltningen et solidt administrationsgrundlag for at implementere den del af handicappolitikken, der primært ligger indenfor forvaltningens ressort i form af kortlægningen ”Kortlægning af tilgængelighedsbarrierer i København”, der skal danne grundlag for det videre arbejde med at forbedre tilgængeligheden i alle Københavns bydele. Tilgængelighed er desuden integreret i kommunens sagsbehandling ved anlægsprojekter på veje og pladser og i den daglige drift, samt er lovpligtig i bygninger.

Der er i tidligere budgetaftaler afsat ressourcer til en række af de indsatser, Teknik- og Miljøforvaltningen vurderer, er med til at indfri handicappolitikken. Indsatserne forventes afsluttet i 2018. Desuden er der i Budget 2018 (BR 5. oktober 2017) (A, F, O og Ø) afsat 4,7 mio. kr. til at udbede de to højst prioriterede tilgængelighedsruter i henholdsvis Indre By og Nørrebro.

Kommunal udvikling

Njalsgade 13
Postboks 348
2300 København S

EAN nummer
5798009809452

Vurderingen i forbindelse med at udarbejde handicappolitikken indeholder blandt andet disse projekter og allerede eksisterende drift:

Tilgængelighed

Projekter:

- Forsøg med brugervenlige og tilgængelige affaldssystemer (afsluttet i 2017, forventes snarligt at gå over til drift i forbindelse med implementeringen af nyt administrationsgrundlag for området).
- Tilgængelighedsrute Ørestads Boulevard (afsluttes i 2018).
- Anlæg af ramper i hele København (afsluttes 2018).
- Forsøg med fliser og fodgængerfelter tilpasset blinde, svagtseende, kørestolsbrugere og gangbesværede (afsluttes i 2017).
- Badelift og badesti på Amager Strand, anlagt i juni 2017.
- I alt er 144 toiletter til rådighed for byens borgere. Ud af de 144 toiletter er 87 stk. handicapvenlige pr. august 2017. Der er fortsat fokus på tilgængelighed for handicappede, når der bevilges nye toiletter.
- Otte specialuddannede, interne tilgængelighedsrevisorer samt brug af ekstern tilgængelighedsrevisor på alle både kommunale og private anlægsprojekter (de interne revisorer er finansieret af lønmidler).

Eksisterende drift

- Ved fx vejarbejde, dvs. midlertidige situationer, stiller kommunen krav om, at alle trafikanter – også handicappede borgere – kan passere disse på en tryk og sikker måde.
- Tilsyn med at der ved udeservering friholdes et areal på fortove, så blinde og kørestolsbrugere kan passere.
- Lydfyr opsættes i nye og renoverede signalregulerede kryds, samt efter henvendelser fra brugerne.
- Kommunen opretter og nedlægger handicapparkeringspladser efter behov og har gjort det gratis at parkere med handicapkort, så handicappede, der har behov for egen bil for at komme rundt, kan gøre dette uden ekstra udgift. Parkeringsvagter har desuden skærpet fokus på, at kun handicappede bilister benytter handicapparkeringspladser, ved at kontrollere tilladelsers gyldighed.

Byrum og almene boliger

- Bro - aktivitetsparken i Scandiagade, der bliver anlagt en ca. 350 meter lang bro/et trædæk, som skal sikre, at parken er tilgængelig for alle – også kørestolsbrugere, gangbesværede (færdig 2018).
- Lille have på Islandsbrygge. Formålet med projektet var at skabe en have i den eksisterende park. En have til stille ophold og samvær, egnet især til ældre (projektet er afsluttet).
- En sansehave på Fussingevej på Amager er blevet opgraderet i 2017.

- Boligselskabet AKB København ved Boligorganisationen KAB har i samarbejde med Københavns Kommune afholdt totalentreprisekonkurrence om opførelse af en bebyggelse med ca. 95 pleje- og 30 ældreboliger og tilhørende serviceareal for blinde, svagsynede og døvblinde på en grund ved Følager tæt på Ny Ellebjerg station på i alt ca. 12.110 m².

Teknik- og Miljøudvalget vurderer, at der med handicappolitikken 2018-2022 er sat en vigtig dagsorden for de kommende fire års handicapindsats i Københavns Kommune, og at Teknik- og Miljøforvaltningen indenfor eget ressort især de sidste fire år er nået langt i arbejdet med at sikre øget livskvalitet for handicappede borgere.

Teknik- og Miljøudvalget gør dog opmærksom på, at den fortsatte indsats og implementering af selve handicappolitikken 2018-2022 er afhængig af kommende budgetforhandlinger.

Med venlig hilsen

Morten Kabell
Teknik- og miljøborgmester

HØRINGSSVAR VEDRØRENDE KØBENHAVNS KOMMUNES NYE HANDICAPPOLITIK

OPRETTET 10. november 2017

SVARNUMMER

7

INDSENDT AF

Tom Jørgensen

VIRKSOMHED / ORGANISATION

Agendaforening Nordvest

POSTNR.

2400

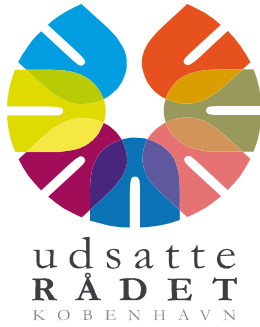
BY

København

HØRINGSSVAR

Ad side 5 Afsnittet: ”Når københavnernes lever med et handicap, skal dette altså ikke opfattes som definerende for deres person. Et handicap kommer først til udtryk i mødet med omgivelserne, og disse barrierer kan mindskes og nogle gange helt overkommes. På den måde sættes en borgers funktionsnedsættelse i baggrunden, og de andre sider af ens person kan stå forrest, altså ven, søster kollege, musiker, billist m.v.” Her vil det være en forbedring, som kommer til at harmonere med de internationale definitioner på funktionsnedsættelse og handicap, at man i stedet skriver: Når københavnernes lever med en funktionsnedsættelse, skal dette altså ikke opfattes som definerende for deres person. Funktionsnedsættelsen bliver først til et handicap i mødet med omgivelserne, og hvor barrierer mindskes, opstår der mindre grad af handicap. På den måde sættes en borgers funktionsnedsættelse i baggrunden, og de andre sider af ens person kan stå forrest, altså ven, søster kollege, musiker, billist m.v. Funktionsnedsættelser er ikke nødvendigvis konstante for den ramte person. I nogle tilfælde kan fagligt tilpasset træning ud fra en faglig vurdering mindske funktionsnedsættelsen, i andre tilfælde kræves vedligeholdelsestræning med faglig assistance eller selvtræning for at hindre øget funktionsnedsættelse. Det er vigtigt at borgere med funktionsnedsættelsen får faglig vurdering. Den kan være forudsætningen for at borgeren selv og pårørende forstår hvordan funktionsnedsættelsen kan kompenseres bedst muligt og hvordan de nære omgivelser i hjem, skole, arbejdsplads kan indrettes for at funktionsnedsættelsen gør borgeren mindst muligt mulig handicappet i disse situationer.

<https://blivhoert.kk.dk/svar/svar-til-2017-0276919-af-tom-jorgensen>

udsatte
RÅDET
KØBENHAVN

Til Københavns Kommunes Socialforvaltning

Udsatterådets hørings svar til udkast til Københavns Kommunes handicappolitik 2018-2022

Udsatterådet vil gerne takke for høringen vedrørende udkastet til Københavns Kommunes handicappolitik 2018-2022. Udsatterådet har en række bemærkninger, som forhåbentlig kan være med til at kvalificere handicappolitikken 2018-2022.

Overordnet set bemærker Udsatterådet, at høringsmaterialet er godt og gennearbejdet og bærer præg af, at Handicaprådet har været involveret i udarbejdelsen af udkastet til politikken.

Dog mener Udsatterådet, at det i afsnittet om helhedsorientering på side 4 bør fremhæves, at der både er behov for en helhedsorientering over for den enkelte borger og dennes familie, men også at administrationen/myndighederne organiseres, så de understøtter ønsket om helhedsorientering. Helhedsorienteringen kunne blandt andet understøttes ved brugen af gennemgående sagsbehandlere, fælles journaler og decentrale kompetencer.

Endvidere mener Udsatterådet, at det bør understreges, at hurtighed i sagsbehandling er en del af kvalitetsbegrebet.

Udsatterådet skal også gøre opmærksom på, at borgere med handicap også kan findes i gruppen af socialt udsatte. Udsatterådet savner en refleksion herom i udkastet. Ifølge Udsatterådet er det en væsentlig pointe, idet der i arbejdet med en borger, der befinder sig i begge grupper, bør være overvejelser i forhold til, hvordan de forskellige metoder og indsatser spiller sammen, og hvor hovedansvaret skal placeres. Ellers vil der være en risiko for, at den udsatte borgers handicap ikke kompenseres tilstrækkeligt i de støtteindsatser borgeren modtager i øvrigt.

Endelig opfordrer Udsatterådet til, at personalet med direkte kontakt til borgeren har en forståelse af, at der næppe er ret mange, der efterspørger handicapydelse uden et reelt behov for dem; dette bør smitte af på den attitude, personalet møder borgeren med, når borgeren henvender sig om hjælp hos kommunen.

NOTAT

9. november 2017

Sagsnr.
2017-0078959

Dokumentnr.
2017-0078959-26

Sagsbehandler
Nanna Bjørnbak
Christoffersen

CfP - Bernstorffsgade

Bernstorffsgade 17
1577 København V

EAN nummer
5798009683052

På vegne af Udsatterådet i Københavns Kommune

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'P. Juul', written in a cursive style.

Peter Juul
Formand for Udsatterådet

Høringssvar om Københavns Kommunes handicappolitik 2018 - 2022

Sagsnr.: 2017-0333536

Dokument nr.: 2017-0333536-2

Valby Lokaludvalg har følgende bemærkninger til forslaget:

Valby Lokaludvalg har med stor interesse læst udkastet til Københavns Kommunes handicappolitik 2018-2022. Lokaludvalget sætter stor pris på, at Københavns Kommune formår at arbejde med visioner. Det gør vi også i Valby. Det har bragt gode resultater: Vi kan sætte en målsætning og arbejde hen imod den i mindre bidder. Når vi kan tegne et præcist billede af, hvor det er Valby vil hen, så gør det heller ikke noget, at udviklingen sker lidt efter lidt. En fælles vision sikrer, at vi ved og er enige om, hvad resultatet skal blive.

Overordnet deler lokaludvalget visionen om, at alle københavnere skal have mulighed for at leve et selvstændigt liv med høj livskvalitet. Det gælder også, hvis der på grund af en medfødt eller erhvervet funktionsnedsættelse er behov for en indsats, der hjælper til at opretholde den bedst mulige funktions- og mestringsevne, selvstændighed og deltagelse i samfundet.

I den gældende handicappolitik står der, at: 'En handicappolitik er i sig selv en abstrakt størrelse, da politikken angiver de helt overordnede målsætninger og principper. Derfor bliver handicappolitikken fulgt op af konkrete handleplaner med målbare initiativer'. Valby Lokaludvalg er bekymret over, at den formulering er faldet ud af udkastet til den nye handicappolitik.

Lokaludvalget synes, at det foreliggende udkast netop er meget abstrakt, og savner nogle mere konkrete forslag indenfor de enkelte temaer – eller nogle endnu klarere visioner.

Indenfor temaet 'Det gode liv' står der for eksempel, at man vil afprøve nye habiliterings- og rehabiliteringstilbud' og, at man vil 'udforske og afprøve velfærdsteknologiens potentiale'. Valby Lokaludvalg vil gerne opfordre til mere konkret at sætte ord på disse tilbud og potentialer i et eksempel katalog fordi kun derved konkretiseres politikken på området. Lokaludvalget synes dog, at det generelle fokus på samtænkning af indsatser på tværs af

forvaltninger i sig selv er meget positivt, og ser gerne handlingsplaner for hvordan det skal ske.

Det samme gælder indenfor de tre andre temaer: Deltagelse; Skole, uddannelse og beskæftigelse og Netværk – små og store fællesskaber.

For eksempel synes lokaludvalget, at der er mange gode tanker om netværk og fællesskaber, herunder nye boligformer og inddragelse af civilsamfundet. Men også her kunne man godt ønske sig nogle flere konkrete forslag til handling. Det kunne for eksempel være konkrete forslag til handicap-dag, og en øremærkning af §18-midler og andre puljer under Socialforvaltningen til netop det formål. Helt konkret konstaterer vi, at hjemmesiden for kommunens handicapråd ikke er opdateret med årets handicappris og konferencer siden 2016.

Lokaludvalget mener, at kommunen bør definere gruppen/grupperne. For at kunne hjælpe borgere eller have en holdning til dem så skal man vide, hvad man taler om i et visionspapir. Altså igen en konkretisering. Et andet problem, som måske nok følger lidt af det første er, at mens handicappede opfatter sig selv om en ressource, kan det nemt fremstå sådan, at kommunen opfatter dem som en udgift eller som "den handicappede". Valby Lokaludvalg mener, at man skal omtale handicappede som "en handicappet borger" og ikke som "den handicappede". Det bør gennemføres konsekvent for ord skaber det, de taler om. Som papiret ligger nu fremstår kommunens syn lidt gammeldags.

Valby Lokaludvalg ser også borgere med handicap som en ressource i samfundet og lokaludvalget er enig i at kommunens opgave består i at skabe de bedste muligheder for deltagelse i civilsamfundet på lige fod med alle andre københavnere. I København er 38% af borgerne engageret i foreninger som frivillige. Dette overgås flere steder i landet, men det viser civilsamfundets evne til i det helt nære miljø at tage del i hinandens liv og yde frivilligt for at være noget for andre – og for sig selv. Københavns kommune kan i sin handicappolitik stille det mål, at også 38% af borgere med handicap deltager i frivilligt arbejde for derved at myndiggøre sig selv, få et bedre liv og blive en del af det netværk, der binder lokalsamfundene rundt om i Københavns Kommune sammen.

Københavns Kommune skal være bedre til at se mennesket bag handicappet. Vi ved, at handicappede kan have svært ved at få adgang til de rette hjælpemidler, så en konkret smidiggørelse af københavnernes mulighed for hurtigt at få de nødvendige hjælpemidler kan helt konkret hurtigere højne et selvstændigt liv

med høj livskvalitet. Valby Lokaludvalg ser også en konkret mulighed i – fx i forbindelse med el-bils-ladere – at etablere opladning af køretøjer for gangbesværede handicappede rundt om i byrummene.

I Valby Lokaludvalgs bydelsplan har vi formuleret ønsker om god tilgængelighed for alle i de mange byrum, der bliver etableret. Ny Ellebjerg Station kunne være et eksempel, hvor kommunen kunne vise velfærdsteknologiens potentiale ved at medvirke til etablering af et fornuftigt stationsområde, der ikke kræver lokalkendskab og som har en god tilgængelighed for alle borgere. At kunne finde rundt på stationen er relevant for alle borgere, men bliver ikke mindre relevant med placeringen af plejecenteret Solgaven, i dette område, et plejecenter for svagtseende.

Et andet konkret område kunne være det skifte, som unge handicappede 18-årige oplever i overgangen til et andet center i socialforvaltningen og beskæftigelsesforvaltningen. Her oplever unge med et handicap en stor usikkerhed lige der, hvor den unges selvstændighed for alvor får mulighed for at udfolde sig med uddannelse eller arbejde eller frivilligt arbejde.

En konkret problemstilling, som Valby Lokaludvalg ønsker at kommunen er opmærksom på, er anvisning af lejligheder i pensionistboligområder, som kan være uhensigtsmæssigt for handicappede, der ikke selv er pensionister.

Valby Lokaludvalg opfordrer til at støtte konferencer og samvær i bydelene, der har fokus på den konkrete bydels udfordringer for handicappede for i højere grad at lade borgere med handicap høres der, hvor de bor.

Med venlig hilsen

Stefan Dybdal Emkjær, Formand Et Helt Liv

Michael Fjeldsøe, Formand for Valby Lokaludvalg

Socialforvaltningen
Center for Politik

Københavns ÆldreRåd

Sjællandsgade 40
2200 København N

Telefon
20491868

Email
aeldreraadet@suf.kk.dk

Hjemmeside
www.aeldreraadet.kk.dk

Den 15. november 2017

Høring vedrørende Københavns Kommunes handicappolitik 2018-2022

Under henvisning til høring modtaget den 27. september 2017 skal ÆldreRådet oplyse, at vi støtter visionen om, at borgere med handicap – både fysiske og psykiske handicap - skal have mulighed for at leve et selvstændigt liv med høj livskvalitet.

I ÆldreRådet mener vi, at handicappolitikken viser et skridt i den rigtige retning, og vi finder særligt målsætningen om, at der sammentænkes indsats på tværs af alle forvaltninger for at sikre en helhedsorienteret indsats vigtig, og rådet sætter stor pris på, at handicappolitikken 2018-2022 på den måde forpligter alle forvaltninger til at indtænke politikken i arbejdet.

Imidlertid savner ÆldreRådet et større fokus på, hvordan nye byområder udvikles bedst muligt i forhold til tilgængelighed. Eksempelvis forholder handicappolitikken sig ikke til udviklingen af bynettet. Byen udvider sig, men det er ÆldreRådets opfattelse, at f.eks. offentlig transport ikke altid indtænkes i nye byområder, hvilket går kraftigt ud over handicappedes og gangbesværedes mobilitet. Derudover er det vigtigt, at der i nye byområder - dette gælder i øvrigt hele København – opsættes lydfyr i vejkryds, hvor det er vanskeligt og utrygt at færdes.

Derudover har rådet en række anbefalinger til at frigive plads på fortovene, så gangbesværede og handicappede kan benytte fortovet uden gener.

- Man bør håndhæve eller muligvis indskrænke reglerne for udeservering og reklame- og vareudstilling på offentlig vejareal
- Gøre en aktiv indsats for at skabe en god cykelkultur samt flere parkeringsmuligheder så parkering af cykler ikke optager plads på fortovet
- Ved alt vejarbejde bør der altid være et midlertidigt gangareal, som er tydeligt markeret
- Indrette længde parkering i stedet for skråparkering og vinkelparkering så biler ikke optager plads på fortovet

ÆldreRådet skal bemærke, at det bør være et opmærksomhedspunkt i det fremadrettede arbejde, hvordan politikken mange gode budskaber implementeres, så man reelt når målgruppen, og sådan at politikken rent faktisk kommer i spil.

Afsluttende vil rådet bemærke, at vi sætter stor pris på at være en del af tilgængelighedsgruppen, så vi kan være med til at skabe endnu bedre forhold for ældre og gangbesværede nu og i fremtiden.

Venlig hilsen

Kirsten Nissen
Formand Københavns Ældreråd

Svend Aage Sørensen
Formand for Teknik- og Miljøudvalget

Københavns Ældreråd

Sjællandsgade 40
2200 København N

Telefon
20491868

Email
aeldreraadet@suf.kk.dk

Hjemmeside
www.aeldreraadet.kk.dk

Den 15. november 2017

12. oktober 2017

Sagsnr.
2017-0306862

Dokumentnr.
2017-0306862-5

Udkast til Økonomiudvalgets høringssvar vedr. ”Udkast til Københavns Kommunes handicappolitik 2018-2022”

Visionen for Københavns Kommunes nye handicappolitik for 2018-2022 er, at borgere med handicap skal have mulighed for at leve et selvstændigt liv med høj livskvalitet.

Økonomiudvalget noterer sig, at der med udkastet til Københavns Kommunes handicappolitik 2018-2022 bl.a. lægges op til, at en forudsætning for visionens indfrielse er, at indsatsen for borgere med handicap nytænkes, og at der både tænkes i effektiviseringer og i nye samarbejdskonstellationer mellem kommunens forvaltninger, samt mellem kommune, borgere med handicap, deres pårørende, civilsamfund og virksomheder.

Økonomiudvalget hæfter sig yderligere ved, at der med udkastet til den nye handicappolitik blandt andet lægges op til, at Københavns Kommune skal blive ved med, at udforske og afprøve velfærdsteknologiens potentialer i forhold til at understøtte, at borgere med handicap kan mestre eget liv.

Økonomiudvalget noterer sig, at Socialforvaltningen vurderer, at den nye handicappolitiks principper og målsætninger ikke i sig selv har økonomiske konsekvenser, men at initiativer i handleplanen med behov for ekstra bevilling vil indgå som budgetforslag i budgetforhandlingerne. Første gang i forbindelse med budget 2019 (jf. punkt 2 på Socialudvalgets møde den 20. september 2017).

Økonomiudvalget bemærker, at det også er oplagt, at forvaltningerne overvejer mulighederne for at søge finansiering til initiativer i relation til Københavns Kommunes handicappolitik 2018-2022 fra investeringspuljerne såfremt disse initiativer lever op til kriterierne for udmøntningen af puljerne til smarte investeringer.

Slutteligt bemærker Økonomiudvalget, at det i forhold til indfrielsen af handicappolitikens vision er oplagt, at potentialer forbundet med nye løsninger, herunder velfærdsteknologi, og nye samarbejdskonstellationer afsøges og realiseres. Herunder bl.a. i forhold til forvaltningernes tværgående sektoransvar for implementeringen af handicappolitikken.

Team Budget

Københavns Rådhus, Rådhuspladsen
|
1599 København V

EAN nummer
5798009800206

10. Høring af Københavns Kommunes Handicappolitik 2018-2022 (2017-0322505)

Bilag

1. Høringsbrev fra Socialforvaltningen vedr. forslag til Handicappolitik 2018-2022

2. Høringsudkast til Københavns Kommunes handicappolitik 2018-2022

Sagsfremstilling

Indstilling

Beskæftigelses- og Integrationsforvaltningen indstiller,

1. at Beskæftigelses- og Integrationsudvalget godkender forslaget til høringssvar til Socialforvaltningen vedr. Københavns Kommunes Handicappolitik 2018- 2022.

Problemstilling

Københavns Kommunes eksisterende Handicappolitik udløber ved udgangen af 2017, og Socialforvaltningen har i samarbejde med kommunes øvrige forvaltninger derfor udarbejdet et forslag til en ny handicappolitik for perioden 2018-2022.

Handicappolitik 2018-2022 har til formål at sætte den fælles retning for handicapområdet i Københavns Kommune i de kommende år og er et udtryk for et forpligtende samarbejde mellem alle kommunens forvaltninger. Den nye handicappolitik skal bygge videre på den tidligere handicappolitik og sætte rammen for den faglige udvikling på handicapområdet.

Den 20. september 2017 behandlede Socialudvalget forslaget til Københavns Kommunes Handicappolitik 2018-2022, hvorefter forslaget nu er sendt i høring hos relevante aktører, herunder de øvrige politiske udvalg i Københavns Kommune.

Løsning

Udarbejdelse af forslag til Handicappolitik 2018-2022

Beskæftigelses- og Integrationsforvaltningen har – ligesom kommunens øvrige forvaltninger - løbende bidraget med input til målsætningerne i politikken.

For at involvere centrale aktører og interessenter i udarbejdelsen af den nye politik, har Socialforvaltningen bl.a. i juni 2017 afholdt to workshops på Rådhuset. På disse workshops har borgere med handicap, pårørende, interesseorganisationer og medarbejdere fra alle kommunens syv forvaltninger drøftet handicapområdet og haft mulighed for at komme med input til den nye politik.

Indholdet i Handicappolitik 2018-22

Politikken er bygget op over fire overordnede temaer, der indeholder en række målsætninger for handicapområdet. Sammen har de fire temaer til hensigt at bidrage til, at borgere med handicap har mulighed for at leve et selvstændigt liv med høj kvalitet og de samme muligheder som andre københavnere.

De fire temaer er:

- Det gode liv
- Deltagelse
- Skole, uddannelse og beskæftigelse
- Netværk.

Målsætningerne, der specifikt vedrører uddannelses- og beskæftigelsesområdet, er følgende:

"Derfor skal:

- flere børn, unge og voksne med handicap have skolegang og en uddannelse – sociale, personlige samt helbredsmæssige udfordringer må ikke være en barriere.
- borgere og virksomheder have kendskab til kompenserende ordninger og jobs på særlige vilkår, der kan bidrage til, at flere kan deltage på arbejdsmarkedet på trods af funktionsnedsættelse.
- vi blive bedre til at indgå samarbejde med virksomheder og øge deres kendskab til, hvad det vil sige at have medarbejdere med særlige behov, så flere borgere med handicap får arbejde eller praktikplads.
- Københavns Kommune ansætte flere medarbejdere på særlige vilkår, herunder fleksjob."

Ovenstående er citeret fra forslag til Handicappolitik 2018-2022.

Bemærk, at der ved de øvrige temaer er en række tværgående målsætninger, som også berører Beskæftigelses- og Integrationsforvaltningens arbejde. Heriblandt kan bl.a. fremhæves målsætning i tværs af forvaltninger skal sammentænkes, så flere borgere oplever tilfredshed med samarbejdet og Feedback id kommunen.

Høringssvar

Beskæftigelses- og Integrationsforvaltningen foreslår, at Beskæftigelses- og Integrationsudvalget afgiver følgende høringssvar til Socialforvaltningen:

"Beskæftigelses- og Integrationsudvalget bakker op om, at der udarbejdes en ny Handicappolitik, der sætter en fælles retning for handicapområdet i Københavns Kommune.

Udvalget har generelt fokus på, at der tilrettelægges en virksomhedsrettet beskæftigelsesindsats for ledige og sygemeldte borgere. Derfor mener udvalget, at den virksomhedsrettede indsats i Handicappolitik 2018-2022 også bør fremhæves som det styrende i beskæftigelsesindsatsen for borgere med handicap. Via en praktik på en arbejdsplads kan der bl.a. ske en afklaring af borgers arbejdsevne, og behovet for kompenserende ordninger kan afdækkes.

Brugen af kompenserende ordninger

Beskæftigelses- og Integrationsudvalget finder det positivt, at der i Handicappolitik 2018-2022 er en målsætning om, at flere borgere og virksomheder skal have kendskab til brugen af kompenserende ordninger.

Ansættelse af borgere på særlige vilkår

Udvalget finder det positivt, at Handicappolitik 2018-22 har en målsætning om, at Københavns Kommune skal ansætte flere medarbejdere på særlige vilkår, herunder at der er fokus på fleksjob og fastholdelsesfleksjob.

Udvalget mener endvidere, at der i handicappolitikken også bør indarbejdes en målsætning om, at Københavns Kommunes samarbejde med private virksomheder og organisationer skal medvirke til, at flere borgere ansættes i fleksjob og fastholdelsesfleksjob på disse arbejdspladser, bl.a. via brug af sociale klausuler i aftaler.

Koordinering af tværgående indsatser

Udvalget opfordrer til, at Socialforvaltningen varetager det koordinerende arbejde ved de målsætninger, der går på tværs af forvaltningerne, mhp. at disse målsætninger indfries."

Økonomi

Initiativer på Beskæftigelses- og Integrationsforvaltningens område, der udspringer af Handicappolitik 2018-22 og som har behov for ekstra bevilling, vil indgå som budgetforslag i de årlige budgetforhandlinger.

Videre proces

Høringssvaret sendes til Socialforvaltningen.

Udvalgets høringssvar vil indgå i det videre arbejde med handicappolitikken, inden den forelægges på Socialudvalgets møde d.

13. december og primo 2018 oversendes til Borgerrepræsentationen til videre behandling og godkendelse.

Når politikken er endeligt godkendt, vil forvaltningen udarbejde en implementeringsplan, der skal sikre, at politikken ambitioner indarbejdes i eksisterende og fremtidige initiativer, hvor det er relevant.

Socialforvaltningen planlægger en midtvejsevaluering i 2020.

Bjarne Winge / Michael Baunsgaard Schreiber

Beslutning

Enhedslisten fremsatte følgende ændringsforslag:

Ø fremsætter forslag om at flg. passage fjernes: "Derfor mener udvalget, at den virksomhedsrettede indsats, i Handicappolitik 2018-2022, også bør fremhæves som det styrende i beskæftigelsesindsatsen for borgere med handicap. Via en praktik på en arbejdsplads kan der bl.a. ske en afklaring af borgers arbejdsevne og behovet for kompenserende ordninger kan afdækkes."

I stedet indsættes:

"Virksomhedsrettet beskæftigelsesindsats overfor borgere med handicap skal iværksættes med udgangspunkt i de ønsker og behov, som borgeren selv formulerer. Langvarige og opslidende afklaringsforløb skal undgås."

Radikale Venstre fremsatte herefter følgende ændringsforslag til det fremsatte ænd

"Virksomhedsrettet beskæftigelsesindsats overfor borgere med handicap bør iværksættes med udgangspunkt i de ønsker og behov, som borgeren selv formulerer. Langvarige og opslidende afklaringsforløb skal undgås."

Der blev begæret afstemning om ændringsforslaget:

For stemte: 9 (A, B, C, SF, U og V)

Imod stemte: 2 (Ø)

Undlod: Ingen

Derefter blev der begæret afstemning om ændringsforslaget i sin ændrede form:

For stemte: Alle

Imod stemte: Ingen

Undlod: Ingen

Den ændrede indstilling blev godkendt uden afstemning.

